

GORENJE

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljalne naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrti strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za peti-vesto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvo pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

„Gorje tistemu človeku, po katerem pohujšanje pride!“

„Gorje svetu zavosjo pohujšanja!

Pohujšanje sicer mora priti, ali vendar:

Gorje tistemu človeku, po katerem pohujšanje pride!
Iz evangelija sv. Matevža 18. 1-10.

Tam iz glavnega šotora Izraela (po „Slovenecu“ rečeno): bogaizvoljenega ljudstva v Ljubljani že teden dni švigajo bliski, treskajo strele, bobne gromi nebrzdanega „ogorčenja“; se širi iz ust škofovega glavnega organa divje vpitje podobno zverinskemu kriku pobesnelih dervišov. Čudno, čemu ves ta hrup... ravno ta teden? Čudno tem bolj, ker je bilo ravno v tem šotoru, ravno teden poprej vse tiho, vse nekam tako pobito, vse kakor grob molčče. Odkod, zakaj pa tako dva si nasprotujoča pojava duševnega razpoloženja četovodij bogaizvoljenega ljudstva? No, odgovor ni tako težak, kakor je bilo Izraelu v glavnem šotoru težko, ko je moral biti tiho kakor grob, drugič pa glasan, kakor Jozueve trobente pri razdejanju Jerihe. Tisti teden namreč, ko je bilo v glavnem šotoru Izraela vse tiho, vse pobito, je izdal veliki duhoven † Anton Bonaventura svojo brošuro: „Ženinom in nevestam v pouk za srečen zakon“. In pogledajte... čujte in strmite! Stori se je čudež vseh čudežev. — O ta nehvaležni Izrael! Namesto, da bi bil samega veselja skakal nad novorojenčkom dušnega očeta † Antona Bonaventura; namesto da bi bil Boga hvalil za ta bogoslužni dar, namenjen v preporočitev vsega človeštva; namesto da bi bil to že ob priliki lanske škofijske sinode obljubljen in spočeto ter več kot leto dni nestirno pričakovano dete zdaj, ko mu je bil po-

ložen v naročje, z odprtimi rokami, z veseljem vrisajoč in s hvaležnim srcem sprejel, pa je samega sramu povsili glavo k tlom, pa molčal kakor grob. Tako je ta nehvaležni Izrael zatajil rojstvo po samem Velikem duhovnu obljubljenem, storjenem odrešniku, ki ima ženinom in nevestom do najintimnejših zakonskih skrivnosti rešiti vprašanje pouka: za srečen zakon!

To pa se je zgodilo ravno v tem času, ko je bita vsa javnost — tudi bogaizvoljeno ljudstvo izven glavnega Izraelovega šotora — do skrajnosti razburjena, ogorčena nad nesrečnim porodom tega škofovega duševnega novorojenčka — hočemo reči — nad škofovo brošuro. Pa v glavnem šotoru Izraela — v Katoliški tiskarni — so molčali samega sramu tembolj, čimbolj je javnost zunaj samega ogorčenja vpila... Prišla je druga sobota in je prinesla iz Kranja v zeleni brošuri kritiko o škofovih naukih. In glejte, kak čudež nankrat! Tisti Izrael, ki se je še dan prej sramoval ziniti najmanjšo črkico o novem apostolskem delu svojega Velikega duhovna, je že ob prvem pogledu v to zeleno brošuro razvnel vse sile bliska in groma iz črnih oblakov svojega farizejskega „ogorčenja“. In vse to le radi tega, ker zelena brošura kritizira nekaj tistih odstavkov, ki jih je spisal † Anton Bonaventura, škof ljubljanski: „Ženinom in nevestam“. „Slovenec“ je obdolžil celo „liberalno“ stranko, kakor da je ona izdala to kritiko, da ž njo širi pohujšanje, dočim je škof sam že umaknil svoj original pohujšanja iz knjigotrštva. In zdaj dan zadnevom hujša trume svojega bogaizvoljenega ljudstva: na noge proti liberalnim pohujševalcem, zakaj ti so krivi vsega tega. Čudno, da ti moralisti-Trseglavisti naravnost ne dolže, da so liberalci diktirali škofu vsebino

brošure. Zato pa jih mi grešniki opozarjamo na to — iznajdbo. Nekaj sličnega, kakor spodaj povedano, so že „iznašli“.

Pa kazni za greh je Izraelu sledila za petami. Da so otroku, ki so ga hoteli zatajiti, morali javno priznati dušnega očeta: škofa ljubljanskega. To je bila prva in tem občutnejša kazni za nje, ki so prej izkušali varati svoje ljudi, češ, to rdečo brošuro so liberalci z zlobnim namenom izdali na škofovo ime. On sam je „prečist“, „presvet“, da bi napisal kaj takega. Drugo, še občutnejšo kazni pa so si s svojimi brezstidnimi napadi na liberalce sami skovali: prisiljeni so bili javno priznati, da je to, kar je škof napisal, pohujšljivo vsaj za mladino. Torej, z drugimi besedami rečeno: da je pohujšanje za mladino prišlo od škofa samega in da je njemu nasloviti besede sv. evangelija, ki pravi:

„Kdor pa pohujša katerega teh malih, ki v me verujejo, bi mu bilo bolje, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in bi se potopil v globočino morja!“

O ostalih kaznih, ki imajo zadeti celo klerikalno stranko, izpregovorimo na drugem mestu. Pa recimo, da so tisti — in ž njimi nima napredna stranka v tem oziru opraviti ničesar — ki so izdali kritiko o škofovi brošuri, res nimenoma širili to pohujšanje — kar pa z mirmo vestjo lahko prisežejo, da je taka trditev zlobna laž — so morali biti le po čitanju škofove brošure sami tako pohujšani, da so se izpozabili in so šli pohujšati še druge. Če pa bi bila „Slovenčeva“ trditev: zelena brošura širi škofovo pohujšanje, resnična, potem naj „Slovenec“ svoje napade obrne le na škofa sa-

PODLISTEK.

Josip Premk:

V mladem cvetju.

Roman.

Dalje.

«To naj bo torej bodoče polje moje setve?» je dejal čez hip in pokazal na dečka.

Gospa Ana je malo zardela in molče prikimala v odgovor, na kar mu je namignila, naj prisede k mizi, ker obed je bil že pripravljen, a ni se malo čudila služkinji, ker je morala odnati jedi skoro nedotaknjene.

«Zjutraj ste prišli zgodaj, gospod Osole,» je dejala po obedu gospa Ana — «vedela sem to, zato sem naročila že včeraj zvečer, naj se vam kar takoj odkaže vaša soba, da si odpočijete. Zdaj pa mislim, vam že lahko razkažem kraj vašega bodočega šolmostrovanja, — pri tem se je nagajivo posmebnila in Osole se je nehote domislil tistega davnega dne, ko je je z žalostjo v srcu obsodil, da je samo šalivka. «Upam, da vam bo tukaj ugajalo, saj zdi se mi, kolikor vas poznam, da ljubite presto prirodo. No, tu se je boste lahko navadili!»

«Mama,» je hotel menda nekaj ugovarjati mali sinko, a gospa mama je bila danes z njim nekako stroga, česar mali modrijanček ni bil vajen. In ko mu je zapretila s tankim kazalcem, naj molči, je nagubančil ustnice v tako nevarno šobico, da se je bilo bati vsak čas silnih solz...

«Vidiš,» mu je dejala in pokazala na Osole — «to je tisti gospod, o katerem sem ti pripovedovala, da te bo učil in ako ne bodeš priden, tudi —»

Kaj se je skrivalo za tistim, zategnjenim in pretečim «tudi», mali kodrolasek ni zvedel, a da ni kaj prijetnega, to je menda slutil, ker pogledal je Osole tako postrani, kot bi hotel reči —: «po kaj si prišel, ko je bilo brez tebe mnogo lepše?»...

A vrtu je zopet takoj pozabil na materino grožnjo in stekel je po gredici najlepših rož za pisanim metuljem.

«Kam, Milan!» je zaklicala za njima Ana, a mali Milanček je bil strastem lovec in je ne me neč se za materin klic tekal dalje za hitrim kralcem in kmalu izginil za grmičevjem.

«Saj ne more daleč, vrt je dobro ograjen,» je dejala Ana in stopila dalje.

Tam pod visoko, košato smreko pa je namignila Osoletu, naj sede, ker dvoje klopice je bilo tam tako lepo v senci, da niti eden solčnih žarkov ni prediral skozi goste smrečevje.

Kakor je presodil Osole na prvi pogled, je moral biti vrt zelo prostran, ker videla se je železna ograja samo na levi strani, kjer je vodila mimo kolovozna pot v vas, na drugi strani pa se je vstila gredica za gredico daleč okoli vile, a tam dalje še drevje visoko in košato, kakor v kakem parku. Precej široka pota, posuta z belim

peskom, so se križala na vse strani, tudi klopice so bile marsikje, sploh je kazalo vse, da je morala tu gospodariti skrbna roka.

Kraj, kamor sta sedla Osole in Ana, je bil nekoliko vzvišen, da se je lahko videlo skoro po vsem vrtu in tja na levo stran tudi daleč čez vas, čez rmena polja, tja do daljnih, v nebo kipečih hribov.

Vas Zapolje, kakor se je videlo, ni bila ravno velika, kakih trideset hiš se je gnetlo okoli bele cerkve, večina krite s slamo, samo na zahodni strani, ob okrajni cesti, se je videlo troje večjih in zidanih, z opeko kritih poslopij, in Osole je uganil takoj, da mora biti tam sola, župnišče, tretja pa last kakega boljšega posestnika. A kakor se je prepiral pozneje, je uvidel, da se je grdo zmetil, ker župnišče je stalo tik ob cerkvi in se iz Tometovega vrta ni videlo, ker je stalo na severni strani od cerkve, a vila gospe Tometove na južni, kakih deset minut od vasi. Pravzaprav pa tudi hiša gospe Ane Tometove ime «vila» ni bilo ravno primerno, ker zidevje je kazalo črnkast sled precejšnjih desetletij in tudi ni bilo v njej zunanosti ničesar, kar bi spominjalo na kako dično vilo. Zgradba je bila precej velika, dasi samo v eno nadstropje, zidana v obliki četverokotnika z malim dvoriščem v sredini in na zahodni strani na vsakem vogalu z malim stolpičem, ker je zelo spominjal na starodavne gradove. In res je bila hiša bolj podobna graščini, kakor villi, ker tudi nad širokimi vrati

mega. Kajti potem je edinole škof tisti, ki je tudi za to zaploditev pohujšanja sam pri svoji vesti odgovoren. On je prvi, ki je pohujšal druge. V tem slučaju pade tedaj vsa ogromna teža one strašne obsodbe, ki jo je po besedah citiranega evangelija Krist sam izrekel: „Pohujšanje sicer mora priti, ali vendar: Gorje ti, stemu človeku, po katerem pohujšanje pride!“ Ali velja to o „tistem človeku“, ki je rodil otroka pohujšanja, ali onemu, ki se trudi, da bi ubil tega otroka? To nam povej, farizej!

Apostolsko delo škofa † Antona Bonaventura.

I.

„Zgodilo se je hudodelstvo, da večjega ni mogoče. Knezoškof ljubljanski, mož, katerega bogoljubno in sveto življenje, ki je ena sama žrtev in apostolstvo, je splošno znano, je izdal pouk „Ženinom in nevestam“, namenjen le tem, z najboljšim namenom, da zakonske pouči, kako naj žive, da se namen zakona doseže v prid posameznikom in v prid telesnemu in dušnemu zdravju svojih potomcev ter celega naroda. Ako bi bila torej škofova brošura prišla samo med tiste, ki jim je bila namenjena, bi bila svoj plemeniti namen dosegla saj med razumnim in izobraženim delom našega ljudstva, ki je pouka v spolnih zadevah v gotovi meri tudi potrebno.“

Tako začenja fanatik, apostol Terseglavizma, torkov uvodnik škofovega glasila. Naslovil je ta uvodnik: „Na noge, zoper pohujševalce!“

Mi smo temu apostolskemu moralistu le hvaležni za te besede, zakaj zelo olajšal nam je naše delo. S tem nam je dal orodje za delo in orožje v boj proti njemu in vsem klerikalcem. Tedaj na noge, zoper pohujševalce!

Torej: „zgodilo se je hudodelstvo, da večjega ni mogoče“. Katero? pove nam pozneje v istem članku in sicer: „Liberalna tiskarna v Kranju je dala spisati zeleno brošuro. (Aha!) In to brošuro so v prvi vrsti vrgli med mladino. In to vse z zlobnim namenom, da mladino pohujšajo“ ... To torej je tisto „hudodelstvo“, da se večjega ni mogoče zgoditi. Dobro! Vzemimo, da je ta zelena brošura res tako „hudodelstvo“, da je „brezprimerna na celem svetu“. Če je že to tako „hudodelstvo“, da zelena brošura omenja tisti pouk, ki ga je sam škof napisal, potem mora imeti to „hudodelstvo“ še eno večjo primero na celem svetu, in to je: da je to „hudodelstvo“ prvi povzročil ljubljanski škof sam. Če je n. pr. Tone umoril Janeza, France pa graja ta umor, kdo je izmed njiju storil hudodelstvo, da večjega ni mogoče? In nekako takisto je v našem slučaju. Če je zelena brošura šele ponovila to, kar je napisal škof, in če klerikalci imajo že posnetek škofovega izvirnika za tako brezmejno hudodelstvo, kako grozno, kako strašno in vnebo-

vpjoče hudodelstvo mora biti šele izvirnik sam, oziroma kak hudodelec mora biti šele tisti, ki je spisal ta izvirnik. In to je bil † Anton Bonaventura, škof ljubljanski; ki naj se sedaj pri svojem apostolu Terseglavizmu zahvali, da je povišal njegovo brošuro celo na tako visoko stopinjo „hudodelstva“, kakor se niti mi nismo upali storiti.

S tem smo za silo že odpravili eno delo. S škofovim zasebnim življenjem se ne maramo pečati. Če se spomnimo, kaj je škof svojčas počel z župnikom Bercetom v Sori, kako je preganjal druge duhovnike, kaj je ob lanskih septembrskih dogodkih pisal nemškemu grofu Barbotu o svojih slovenskih ovčicah, da se mu je radi par pobitih nemških šip kar srce topilo same žalosti, dočim ni imel ne ene besede za nedolžni slovenski žrtvi, ki sta padli dne 20. septembra, se res ne moremo globlje dotikati „Slovenčeve“ trditve, če je to res „mož, katerega bogoljubno in sveto življenje je ena sama žrtev in apostolstvo“. Pač pa verjamemo, da mož res veliko, morda preveč moli! In ravno radi tega se nam zdi tembolj čudno, da je ravno ta tako bogoljubno in svetoživeči mož napisal — kot svoje apostolsko delo — tak pouk „Ženinom in nevestam“, da se celo najhujše tercijalke zgražajo nad tem poukom, ali pa sploh ne morejo verjeti, da bi se škof vtikal v kaj takega, v kar se — in to nam škof sam na uvodu svoje brošure potrjuje — noben duhovnik ne mara vtikati, ker ga je sram in ker „se boji grešiti zoper sveto sramežljivost“. Zato pa Tomaževim, drugače se preveč vernim dušicam že začetkom citiramo „Slovenca“. Temu bodo vendar verjele, on nikdar ne laže, tudi ne sme, saj ga je škof sam blagoslovil in posvetil.

Škofov moralist pravi in to tudi debelo podčrta, da je bil pouk „ženinom in nevestam“ „namenjen le tem“. In dalje trdi, da bi bila brošura „svoj plemeniti namen dosegla saj med razumnim in izobraženim delom našega ljudstva, ki je pouka v spolnih zadevah v polni meri tudi potrebna“. Tu nam je dal moralist skro v eni sapi mnogo novega, v našo tolažbo zelo lahkega dela. Posesti moramo le nekoliko nazaj!

Povdarjamo opetovano, da ni rer, da bi bil škof sestavil svoj pouk kar tjavendan in nepremišljeno. Načrt zanj je imel že davno pripravljen. Že pri škofjski sinodi od 24. do 28. avgusta l. 1908 je škof ta svoj načrt predložil vsem zbranim duhovnikom. In kar bo zanimalo marsikoga, škof je ta svoj načrt sam opisal v prvi številki „Bogoljuba“ januarja letos. Več o tem izpregovorimo na drugem mestu. Tu bodi s tem le konstatirano, da je rabil škof najmanj dve leti za izpeljavo svojega načrta, torej da je imel časa dovolj si dobro premisliti, ali sme s svojim poukom stopiti v javnost, ali se spodobi za katoliškega škofa, da se vtikuje v najsvetejše skrivnosti zakonskega življenja, ali ne bo njegovo „apostolsko delo“, tudi če ga izroči res le onim, komur je na-

menjeno; naredilo tudi tam več zlega, več pohujšanja, kakor pa dobrega in plemenitega.

Pa še nekaj! Nekateri trde, da so mu takrat zbrani duhovniki odsvetovali izdajo tega pouka. Drugi zopet pravijo, da ne. Eno, ali drugo je morda res, toda eno ali drugo je žalostno. Potrebno tako delo ni bilo, od strani škofa že sploh ne. Le čevljarski mojster more čevljarskemu učencu v čevljarski stroki dajati pouk; on sam se je učil te obrti in jo izpopolnjeval, dokler je prišel do mojstra. Le lastna izkušnja sme biti mojster — citelj tudi sicer v življenju. In če so zakonski tudi potrebni pouka za svoje spolno zakonsko življenje, ali jih more v tem poučiti neoženjen katoliški škof, posebno če je, kakor se o našem škofu pohvalno govori, ta škof „bogoljuben“, „presvet“, „prečist“? Ali ni za ta najkočljivejši pouk merodajen edinole izkušen strokovnjak — zdravnik, zlasti če svoje strokovne študije izpopolni po izkušnjah iz lastnega zakonskega življenja?

Saj o vsem tem bi moral škof biti poprej na jasnem, predno se je odločil iz riniti svoj načrt. To je on gotovo tudi storil. Ako ne njegova lastna pamet, razveljiti ga je moral o tem sv. duh, h kateremu se je, kakor on sama trdi, tako pogosto, tako goreče zatekal v svojih molitvah. Ni nam znan uspeh njegovih molitev, ali po tem, kar je škof storil sodeliti, bi skoro rekli, da vemo, da mu tak pouk kakor ga je škof „podaril ženinom in nevestom“ sv. duh ni nasvetoval.

Kdo pa potem? Vtis, ki ga imamo od škofovega dela, nam proti našemu osebnemu prepričanju vsiljuje odgovor: dobičkaželjnost!

Dasi ta odgovor, kakor rečeno, ni naša trditev, vendar na rovaš vsem zato govorečim okoliščinam ponudimo sledeča dokazila: Škof se je za druge istotako nesrečne svoje načrte tako do vrata zadolžil, da komaj diha. Vsak vinar, kjer ga mora dobiti, mu mora biti dobrodošel. Lahko je mogoče, da mu je bila dobrodošla tudi misel na izdajo take brošure, ki se bo v tisočih in tisočih izvodih razpečeval. Brošura bi se morala tiskati v 100.000 izvodih in predstavljena bi bila na tri druge jezike. Kako ogromen dobiček bi imel škof od svojega pouka za ženine in neveste! Reklamo si je bil škof že sam spisal v l. zvezku „Bogoljuba“. Ta „Bogoljub“ je prej prinašal reklamo tudi za pouk „zaročencem in zakonskim“, ki ga je sestavil župnik Zabukovec in čegar vsebina popolnoma odgovarja namenu in, kar je glavno, potrebam našega ljudstva. Ko pa se je bližal čas izida škofove brošure, ki dela v gotovem smislu kričečo konkurenco Zabukovčevi knjigi, je ta knjiga kar izginila iz „Bogoljubovega“ priporočila. A ne samo to! Ko je bila škofova brošura v tisku, so že razposiljali po deželi reklamna poročila z naročilom, da naj se za to skrbi, da se od te brošure čim več mogoče razpeča med ljudstvo. „Slovenec“ izkuša oprati škofa, češ, da je brošura prišla le „pomoč to ma“ v knjigotrštvo. To pranje je tako abotno, tako smešno, kakor če kdo trdi, da bo na belo

je bilo vdelano v kamen nekako znamenje, sicer že okrašeno, a vendar še podobno — grbu. Vsekakor je bilo med grajščino in vrtno mnogo nesoglasja: vsi zidovi in visoka starinska streha je spominjala na temno preteklost grajske oblasti, a v vrtu je bilo vse tako mlado in novo, vabeče k življenju in Osole ni dvomil, da je brskala po pisanih, gredicah čisto roka vdove Ane.

„No, kako vam ugaja svet, ki ga vidite?“ ga je prašala Ana nekako plaho, vidčca, da blo-dijo Osoletove oči vse naokrog ...

„Lepo!“ je prikimal Osole. „A še lepše za tistega, ki je gledal pred seboj tako nejasno bodočnost, a mu je naklonil Bog toliko sreče ...“

Dalje prih.

Jurežev študent.

Ivan S. Olševski.

Dalje.

Jasno in mirno je izrekel te besede ter se ozrl naravnost sinu v obraz. Ta pa je zardel, toda pogleda mu ni umaknil.

„Študiral bom dalje!“

„Pa kaj?“

„Agronomijo.“

„In s čim?“

Te pa je bilo vprašanje, ki je obema zaprlo sapo. Sin je še bolj zardel, srce mu je nemirno utripalo in rezek odgovor mu je šilil na usta, oče pa se je ozrl skozi okno tja v megleni dan in nerazumno zabobnal s prsti po mizi.

„Ali me Vi ne boste hoteli več podpirati?“ je izpregovoril slednjič sin, komaj slišno.

Oče pa je še vedno zrl nepremično skozi okno in bobnal s prsti po mizi.

„Le šeststo kron vsako leto, oče, in v štirih letih sem gotov,“ je prosil sin.

Njegov glas je postal nekoliko močnejši in lučka upanja je zaplamtela v njegovih prsih.

„Pomagali ste mi v svet, oče, in na tem potu sem zagledal jasen svetel cilj pred seboj, in jaz upam, oče, da ne boste dopustili, da bi Vaš sin po Vaši krivdi omagal še blizu tega cilja.“

Videl je, kako je zardel oče, kako so se mu napele vse žile, in se zablistale male oči. Z žuljavo desnico je potegnil po zagorelem čelu, nato zamahnil s roko, kot bi hotel odpediti zlo misel, vstal s svojega sedeža in šel parkrat po sobi gorindol.

Sin pa je sedel na kanapeju in čakal.

„Naj bo! Jaz Te bom še podpiral po svojih močeh, toda z materjo se poravnajta!“

Obrnil se je in šel ven. Med vrati pa se je hipoma chrmil.

„In kadar boš kaj,“ je izpregovoril počasi in pomenljivo, „kadar boš kaj, da nas ne boš samotovali!“

„Nikdar, oče, nikdar,“ ga je zagotavljal sin in ga držal za obe roki.

Oče pa se mu je izpulil iz rok in odhitel po stopnicah.

VI.

Razvoj človeške energije bi primerjal z onim našega rečja; z velikansko življensko silo je privrelo na dan, poplavalilo in pometlo neusmiljeno vse, kar je deseglo in ravno s tem izpremenilo divje skalovje in puščavje v rodovitno ravan, dokler se slednjič ni uklonila železnemu zakonu narave ter zlilo to svojo energijo v ozke struge, kjer vrši svetovnemu redu in človeški podjetnosti odgovarjajočo nalogo.

Enak razvitek je imel za seboj Jurežev študent. Krepka njegova energija je iskala izhoda iz okov sedanje človeške družbe, sveži in podvzetni njegov duh se jih je skušal osvoboditi in delal je načrte, katerih izpeljava naj bi objela in oživela celo človeško družbo, kot objame in oživi topli pomladanji dih nežne pomladanje cvetlice. Toda železno kladio predsodkov in navad v obliki postav mu je odkazalo le ozko pot do dostavljenega cilja in še ta ozka pot se je razgubljevala v temo in praznoto. Visokoleteči načrti petnajstletnega mladeniča, obsegajoči reformacijo celega človeštva, so se reducirali pri osemnajstih njegovih letih le še na njegov narod, a pri dvajsetih — na njegovo rodno vasico!

To je bila njegova pot; in ta pot ni bila napačna. Pripeljala ga je do prepričanja, da vse tisto svetobolje nič ne pomaga, ako človek sam ne zavise rokavov in ne začne od spod, prav od spod navzgor! Vsakega člana tiste takozvane mase je treba razviti v popolen, samostojen duševni indi-

opravil zamorca. Kajti ravno v Katoliški tiskarni in Katoliški bukvarni najbolj dobro vedo, da je škof izrecao naročil, naj se brošura razprodaja v Katoliški bukvarni. In se je tudi razprodajala, celo na praznik vseh svetnikov, kar lahko dokažemo!

Fortšritlih Koroška!

Da je to res, kaže nečuvano postopanje šolskih oblasti, oziroma deželnega šolskega sveta. Človek bi vendar pričakoval od oblasti pravičnosti — a ravnotam je največ manjka.

Kake krivice so se Slovincem po Koroškem za časa Gobančevega in Pallatovega gospodarjenja godile, so se že dostikrat opisale. Toda kaj takega, kakor se je zgodilo v zdajšnjem času, še v celi Evropi ni mogoče drugje najti, kakor v deutschfortšritlih Koroški. Izvrsten «Fortschritt» to!

Novi dež. nadzornik hoče menda biti z zlatimi črkami zapisan v zgodovini ponemčevanja na Koroškem! Od njega smo pričakovali pravičnosti, a zelo smo se varali! Nemški abiturijentje so dobili takoj dobra mesta (seveda po slov. krajih), če so se tako slabo napravili zrelostni izpit. Da se celo za take, ki sploh — izpita nimajo, so našli mesta, a Slovenci z izpitom so morali čakati in še čakajo na milost ali nemilost pravičnega (!) deželnega šolskega sveta. Kje naj se išče enakega, da se ljudje brez izpitov nameščajo — taki z izpiti pa naj čakajo, dokler drobtina milosti tudi za nje ne pade od mize dež. sol. sveta; ravno tako zgleda to, kakor da bi bili Slovenci slabši učitelji nego drugi! Toda tukaj še ni konec krivic! Vsak človek, ki ima le trohico pameti, mora spoznati, da je edino pravo, ako služi učitelj Slovenec med Slovenci — nemški učitelj med Nemci! To je bilo z malimi izjemami tudi dozdaj tako. Vsi moderni pedagogi so to za vzgojo kot neobhodno spoznali — a deželni šolski svet in dež. sol. nadzornik (ki je na učiteljskem poučeval pedagogiko) tega nočeta, ali ne moreta spoznati kot pravo in pravično. Njuna metoda je nova. Slovenski učitelji med Nemce, Nemec med Slovence! To je novi pedagoški rek, praktičiran od koroškega deželnega šolsk. sveta. In potem se še drzne deželni šolski svet ustanavljati slovenski tečaj za nemške učiteljske seveda, ako potrebno, tudi z gmočnimi sredstvi. Res pametno, tisti, ki zna slov. mora na nemško, drugi, namreč Nemci, se morajo pa slovensko šele učiti, da jim je mogoče Slovence nadomestiti. To so škandali vseh škandalov, mogoči samo na Koroškem.

Ni še dolgo temu, kar se je sprejel v nižjeavstrijskem dež. zboru predlog, da se smejo le tisti učitelji namestiti, ki imajo v ti deželi domovinsko pravico. Tak predlog bi bil tudi za fortschrittlich Koroško dober! Učitelji privandanci Nemci s Štajerskega, učiteljice privandrance s kranjskega Hutovega zavoda dobijo takoj mesto — domači Korošci

viduum, vse ubrati v harmonično celoto, posamezne celote v mogočno simfonijo — in dalje še ni hotel misliti!

Koliko je dosegel v rojstni vasi dozdaj, sme videti. Videli smo, da je igral od zunaj bolj vlogo posredovalca, a da je le on tisti spiritus agens, ki vstvarja. Glavne vloge je položil, kot smo videli, v roke podjetnemu in marljivemu domačemu učitelju in pa par drugih oseb, ki so mogli slediti njegovim načrtom.

Toda to, kar je storil, se ni bilo vse. Vedel je, da mora vstvariti še nekaj — nekako središče, naravno in vsem potrebno, ki bo zmožno iz lastne moči združevati vsščane. Vedel je, da mora to biti nekaj vidnega, praktičnega, ker opraviti ima le z ljudmi, ki najraje računajo s tem, kar nese. Ni dolgo mislil in iztuhtal je pravo; trebalo je le še priložnosti, pri kateri naj to misel vseje.

Pri odhodu iz domovine pa naj bi bila to krona njegovemu delu.

Bilo je prihodnje nedelje popoldne po tistem njegovem pogovoru z očetom. Vaski krčmar Jaka Žurgon je kot po navadi zabaval svoje goste z ne bas kratkočasnim dovtipi — in teh je imel Jaka Žurgon, kljub svojim 60 letim še vedno vaski don Juan, vse polno za ušesi — ko se odpro vrata in pred očmi Jakovih gostov, večina vaskih posestnikov, se pokažeta Lovre in Jurežev študent.

Dalje prihi.

pa morajo biti kljub izpitu brez služb! Se li še more večji škandal najti? Čemu je potem domovinska pravica? Čemu tozadevne postave? In vlada, kako navadno molči k takšnemu barbarakemu postopanju.

Ne Gobančeva, Pallatova metoda ni uničila Slovincem, prišla je na vrsto še groznejša, Benda-tova! Toda kakor se nas po prvih dveh ni uničilo, tako se nas bo po tretji še manj. Slovenci smo kakor tekočina, ki se sicer da do gotove mere stisniti, ali delj ne gre! Pritisnilo se je nas že trdo med Dravo in Karavanke, a delj, gospóda, ne pojde. «Sila vodi protisilo»! To si dobro zapomnite! Da ti škandali pridejo v državnem zboru gotovo na dnevni red — s tem bodite potrošani, da potem ne bo treba valed tega posl. Grafenauerja disciplinirati zato. Zve naj ves svet o kulturi fortschrittlich Koroške, o «Gemütlichkeit» nemških Korošcev! S takim postopanjem menda se misli obnoviti oziroma vzdržati sloga med Nemci in Slovenci. O kako se motite! Ravno na ta način ste poslali burjo med nje. Deželni šolski svet in dež. sol. nadzornik se morebiti slutita ne, kak usodepoln korak sta storila. Ta se ne bo dal nikoli popraviti. Le tako naprej, g. nadzornik, s takim postopanjem si pridobite gotovo lavorjev venec ponemčevanja!

Iz «Korošca».

Poučni listek.

Poučilo

Dalje in konec.

kako se imamo ravnati pri legarju.

Tudi kar bolniki izpljujejo in smrkelj, se mora skrbno prestreči in napraviti neškodljivo; rabljene rute se morajo najmanj dve uri namakati v 3% lizolovi vodi, predno se dajo v perilo, treba jih je v lugu prekuhati. Najboljše za prestreženje pljunkov, za brisanje ust, nosa in take stvari so mulove krpice (mul je jako redka tkanina), ki se po rabi najboljšje sežejo. Voda, katero so se bolniki umivali, ali ki so se v nji kopali, tudi lahko raznese bolezen. Mora se torej tako odliči, da ne škoduje in posebno se ne sme razliti blizu vodnjakov, rek in potokov.

Ljudje, ki izmečejo tifusove bacile, ne da bi bili sami bolni (prenašalci bacilov), morajo vedno misliti na to, kako nevarni da so svojim bližnjim. Prav tako, kakor bolniki, morajo razkuževati svoje izmečke. Razun tega bi si morali taki prenašalci bacilov vselej potem, ko so opravili svojo telesno potrebo, razkužiti svoje roke z lizolovo vodo ali vsaj dobro umiti si jih z milom (žajfo), ker je sicer nevarnost, da se prenese kužna snov na jedila ali druge reči. Tudi perilo in posteljna oprava prenašalcev bacilov se mora razkuževati.

8. Kako je ravnati s perilom, obleko in drugimi rabljenimi rečmi. Živотно in posteljno perilo, rute, ki so jih rabili bolniki in oblačila, ki se dajo prati, naj se denejo v posode s 3% lizolovo vodo. Ta voda jih mora popolnoma pokriti in šele čez dve uri se smejo dalje snaziti. Obleka, ki se ne da prati, naj se, če je le mogoče, razkuži z vodnim parom v zavodu za razkuževanje; ako to ni mogoče, naj se dobro iztačijo s 3% lizolovo vodo. Bolnik naj ima svojo posebno posodo in orodje za jed in pijačo, ki naj ostane vedno v bolnikovi sobi in se tukaj tudi snazi. Predno to rabijo drugi ljudje, se mora en četrt ure kuhati v vodi, ki se ji je primešalo sode.

9. Razkuženje stanovanja. Pomazana mesta na podu bolnikove sobe, naj se precej polijejo s 3% lizolovo vodo ali sublimatovo razstopino in čez eno uro izbrisejo.

Ko je bil bolnik prenešen v pripraven prostor kakor tudi, ko je popolnoma ozdravel ali umrl, naj se njegova soba in vsi prostori, v katerih je bolnik kaj bil, z vsem, kar je v njih, skrbno in natančno razkuži, kakor ukaže zdravnik. Posebno skrbno mora biti razkuženje v gostilnicah, prenočiščih, odgojevalnicah, jetniščih in drugih podobnih zavodih in po železniških vagonih.

10. Ravnanje z živili (jedmi in pljačami) Pripravljanja shranjevanja in prodajanja živil v prostorih, kjer se nabajajo bolniki z legarjem, ali zraven takih prostorov se nikakor ne sme dopustiti. Prenašalcem bacilov naj bi se ne dovolilo nobenega opravila tam, kjer se narejajo, pripravljajo in prodajajo živila.

Najnужneje naj se odsvetuje med legarjevimi epidemijami uživati vodo iz potokov, surovo maslo (puter), mleko, sadja in zelenjavo.

11. Prevažanje bolnikov z legarjem. Bolnike z legarjem, naj se če treba prepeljava z vozom za bolnike. Javnih vozov (fijakarjev, voz cestnih železnic in enakih), naj se zanje ne rabi. Ako se je to izjemoma moralo storiti, naj se nemudoma izvrši razkuženje.

Tudi po mrličih, ki so umrli za legarjem, se ahko okuži. Kakor hitro mogoče, naj se torej iz hiše smrti prenesejo v mrtvašnico. Razstaviti mrliča v odprti rakvi (trugi), pogoščen je v hiši smrti i. t. d. je nevarno in zato nedopustno. Vsaki novi slučaj na legarju naj se takoj naznani županstvu. Otroci iz okuženih hiš ne smejo v šolo.

Opombe.

Za razkuževanje se priporoča:

1.) Dve žlici lizola na 1 liter vode za umivanje rok, tri žlice lizola na 1 liter vode za namakanje umazanega perila in blata.

2.) Sublimatova razstopina. V 1 litru vode se razstopi 1 rožnatobarvna sublimatova pastila po 1 gram.

3.) Apneno mleko. Celi kosi živega apna se položijo v prostorno posodo in poskropijo enakomerno z vodo (približno pol toliko kakor je apna); apno se močno segreje, napne in razpade v prah. Na 1 liter tega apnenga prahu se med vednim mešanjem prilije 3 litre vode. To je apneno mleko.

Ako ni dobiti živega apna, se napravi apneno mleko tudi tako, da se 3 litrom vode primeša 1 liter gašenega apna; vendar se mora v apnenici prej odvzeti zgornja apnena plast.

Gospodarski del.

Tedenski sejem v Kranju dne 8. novembra 1909.

Prignalo se je — kostrun, 313 glav domače goveje živine, 135 glav bosanske goveje živine, 300 glav goveje živine hrvaške, 15 domačih telet, — hrvaških telet, 112 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, 2 domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani vol 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 13.50, proso K 7.75, rž K 9.50, oves K 8.—, ajda K 7.—, repno seme K, fižol ribničan K 13.—, mandalor K 11.50, koks 15.—, krompir K 1.90 za 50 kg, seme dom. detelje K 65.—.

Zgodovinski in slovstveni pregled za prih. teden:

14. novembra. — 1716. † Modroslovec Leibnitz. — 1820. * Pisatelj dr. Andrej Čebašek v Trbojah. — 1826. † Pisatelj Jean Paul (Friedrik Richter). — 1881. † Modroslovec Hegel. — 1847. † Češki jezikoslov Jozef Jungmann. — 15. novembra. — 1136. † Mejni grof Leopold Sveti. — 1815. Vojvoda Leopold I. podlež pri Morgartnu zaveznikom. — 1630. † Astronom Jan. Kepler. — 1671. † Češki vzgojslovec Jan Amos Komensky. — 1741. † Janez Gasper Lavater. — 1787. † Skladatelj Gluck. — 1796. Bitka pri Arcole. — 1844. * Slovenski pesnik Simon Gregorčič na Vrsnem pod Krnom. — 1857. * Pisatelj dr. Andrej Karlin v Stari Loki. — 1889. Brazilija postane republika. — 1900. † Pisatelj Viljem Urban v Gredenu. — 16. novembra. — 1414. V Konstancu se začne cerkveni koncil. — 1632. Bitka pri Lützen; vojno polje ostane v rokah Švedov; na švedski strani pade njih kralj Gustav Adolf, na cesarski pa Pappenheim. — 1717. * Francoski matematik d'Alambert. — 1887. † France Levstik, pesnik, pisatelj, kritik, skriptor v licejski knjižnici v Ljubljani. — 17. novembra. — 1747. * Vseučiliški profesor in pisatelj dr. France Karpe v Ljubljani. — 1776. * Friderik Krištof Schlosser v Jeveru. — 1791. * Sekcijski načelnik v ministarstvu za uk in bogočastje, škof Andrej Mesutar na Selu pri Ljubljani. — 1796. † Ruska cesarica Katarina II. — 1817. * Pesnik Andrej Pirnat v Jaršalu pri Mengšu. (Prevedel iz češčine Skroupovo pesem «Kje dom je moj?»). — 1826. † Pisatelj Andrej Likar v Spodnji Idriji. — 1865. † Badenski škof Andrej Mesutar. — 1869. Otvoritev sveskega prekopa. — 1878. Passamantejev atentat na lastnega kralja Humberta. — 18. novembra. — 1782. * Pisatelj Andrej Albrecht v Idriji. — 1789. * Daguerre; iznajditelj fotografije. — 1800. * Prešernov prijatelj Andrej Smole v Ljubljani. — 1827. * Pesnik Viljem Hauff. — 1828. † Slikar Franc Kavčič na Dunaju. — 1877. Rusi se z naskokom polaste Karsa. — 19. novembra. — 1770. * Kipar Thorwaldsen. — 1808. * Dr. Janez Bleiweis-Trsteniški v Kranju. — 1828. † Skladatelj France Schubert. — 1883. Arlberski predor. — 20. novembra. — 1497. Vasco de Gama objadra južni rt Afrike. — 1602. * Fizik Oto pl. Guericke. — 1786. * Pisatelj Fran Pirc v Kamniku. — 1813. * Slavist France Miklosich v Radencih na Štajerskem. — 1815. Drugi pariški mir. — 1824. * Nabožni pisatelj Andrej Zamejic v Horjulu. — 1845. † Tržaški škof in pisatelj Matevž Ravnikar v Trstu. — 1848. † Nabožni pisatelj Andrej Albrecht v Novem mestu. — 1895. † Pisatelj in rodoljub Jozef Lendovšek na Malem Sirmcu pri Vrbi na Koroškem.

Godovi prihodnjega tedna:

14. Borislav, Smislan; 15. Leopold, Radislav; 16. Edmund, Večerin, Kronja; 17. Gregorij, Ljubava, Satovit, Jaromir; 18. Odon, Oliva, Kazimir; 19. Elizabeta kr., Jelisava, Gradislav; 20. Feliks V., Vladiboj, Vidoslava, Cestimir.

Radovljiske novice.

Osebnosti. C. kr. glavarstven kancelist Jurij Hočev var je premeščen v Ljubljano, a na njegovo mesto je imenovan c. kr. narednik Anton Sega.

Prvi Radovljčan, ki je pristopil h «Ciril-Metodovemu obrambnemu skladu» in vplačal 200 K, je g. L. Fürsager, trgovec in svetnik trgovaške zbornice. Živel! Da bi našel mnogo posnemovalcev!

Bralno in pevsko društvo «Triglav» je pričelo z rednim javnim predavanjem. Prav tako! — Prvo tako predavanje se je višilo dne 12. t. m. in sicer je predoval g. I. Tomc, c. kr. davčni pristav, o jako zanimivi temi «Zvezdovje». — G. predavatelj se je v svojem predavanju, ki ga je nadaljeval v soboto — najprej dotaknil kakor uvod — postanka t. j. kako nastane posamično tresenje molekulov, dalje je omenjal sestavo naše zemlje, nastankov potresa. Razložil je obenem bistvo in sestavo seismografov in potresnih opazovalnic. Nato je orisal v podrobnejših potezah naše osolnčje in sicer solnce, zemljo, Saturna, Neptuna, Merkurja, Jupitra s svojimi štirimi trabantmi, Urana s svojimi štirimi lunami. Slednjič se je dotaknil tudi naše rimske ceste — in drugih osolnčij. G. predavatelj je žel za svoje skoro uro trajajoče predavanje zasluženo

pohvalo. — S tem predavanjem je torej prebit led. Upamo, da društvo „Triglav“ vstraja na začetni poti in da vpelje sistematično tedensko predavanje. Predavatelj bo že dobilo. — Pogoji so vsi dani. Šola ima krasen skioptikon, malo agitacije in stvar mora iti. — Predavanje se je vršilo v risalnici tukajšnje šole.

Novice iz Špitaliča pri Kamniku.

Cela fara mi jo brani,
cela fara mi jo gabi,
da je čudnega stanu.

Špitališki župnik A. Mezek ima kuharico, katero zahtevajo skoraj vsi farani, naj jo takoj odstrani. A župnik raje gornjo pesem nadaljuje:

Čem' jo bran'jo al' ne bran'jo,
moja je in moja bo.

Tista lušna farovška kuharica iz Špitaliča je dobila en teden zapora radi njenega neomejenega zabavljanja.

Gospod župnik Mezek je po svojem zastopniku g. dr. Krautu odstopil sodnijski in politično-oblastveno zasledovanje radi anonimnega pisma proti dekletu Franici Lipovšek. Stroške poravnata s svojim kompanjonom, župnik in mežnar (Juvanom), pa bo težko sporazumljenje, ker sta si postala nasprotna. Juvan naj bo pameten in prepusti poravnavo župniku, saj je itak sam župnik nagovoril mežnarja z več obljubami naj toži nedolžno F. Lipovšek.

Cerkveni stol imenitne pevke se je začel majati, potrpite, v kratkem kaj več!

Špitaličan.

Iz selške doline.

(Izjava.) V naš list sta prišla dré 4. septembra in dne 30. oktobra t. l. pod zgornjim zaglavjem članka, ki sta hudo žalila gospoda župnika Valentina Marčiča iz Zveznikov na njegovi osebni časti. Informirali smo se pri svojem župniku ter se prepričali, da je bilo v navedenih dveh člankih izrečeno in oziroma ponovljeno očitjanje do cela neosnovano. Radi torej popravljamo s pričujočo izjavo krivico, storjeno g. župniku Marčiču, ter obžalujemo in preklicujemo navedeno razžaljenje, ker nismo imeli niti namena niti povoda žaliti g. župnika na njegovi časti in njegovem poštenju. V Kranju, dne 13. novembra 1900. Uredništvo „Gorenjca“.

Shod narodno - napredne stranke v Kranju

v soboto, dne 30. oktobra 1900.

Konec.

Zatem dobi besedo dr. Fran Novak iz Ljubljane, ki je burno aklamiran, poročal o sedanjem stanju stranke v deželi ter o principih, na katere se naj naslanja organizacija narodno-napredne stranke. Mladino je treba pritegniti k delu in jo interesirati za organizacijo narodno-napredne stranke; nove, čile moči, polne idealnega navdušenja so nam vsepovsodi na razpolago — le poiskati jih moramo. Z mesti naj se prične in vodi akcija na deželo, kjer je potreba zbrati in navdušiti naše pristase. Gospodarska organizacija in osamosvojitve, združništvo sploh, bo ojačilo naše vrste. Treba je le pričeti tudi v kranjski okolici, kakor se je pričelo drugod, sčasoma se bodo ljudje že otresli duhovniške nadvlade, katero že itak težko prenašajo. Demokratičen duh se mora zanesti v naše vrste, pri čemur je neobhodno potreben stalen stik z ljudstvom, z najširšimi sloji in ne samo stik z veljaki. Poglobitev zavesti, da smo narodno-naprednega mišljenja, mora vzbuditi v nas čut te dolžnosti, da izkušamo strankinim idejam priboriti v ljudstvu moč in veljavo. V Kranju naj se takoj danes izvoli pripravljalni odbor, ki naj osnuje v najkrajšem času politično društvo za Kranj in okolico. Besede govornikov, ki je ob frenetičnem aplavzu končal, so padle na rodovitna tla. Burno pritrdjevanje je sledilo njegovim izvajanjem.

V smislu izvajanj dr. Novaka se je na predlog g. Ivana Lampreta takoj soglasno volil pripravljalni odbor za nameravano organizacijo, in sicer so bili izvoljeni sledeči gospodje dr. Josip Kušar Ivan Lampret, Ciril Pirc, Vilko Rus in dr. Valentin Štepihar, vsi v Kranju.

Na predlog podžupana g. Ferdinanda Polaka je bila sprejeta ob soglasnem pritrdjevanju tale resolucija: Danes zbrani napredni volilci soglašajo popolno z nastopom svojega poslanca g. Cirila Pirca in z nastopom vseh narodno-naprednih poslancev v deželnem zboru in protestirajo zoper siloviti nastop deželnega glavarja Franceta pl. Sukljeta. Shod je oficijelno zaključil z zahvalo poročevalcema predsednik dr. Štepihar sledeče:

Slovenska ljudska stranka ima danes vso moč v deželi. Znakov trajne življenske sile pa nima. Vsako vladanje nalaga velike dolžnosti, neko diskrecijo, kratenje osebnih strasti. Naša vladajoča stranka je velika pridobitna zadruga brez etičnega ozadja: Nikoli se more brzdati osebnih strasti. Pri nameščenju važnih postojank se ne gleda na strokovno sposobnost, ampak na agitatorične zasluge. Iz osebne gospostvaželosti napada se najlepša, najidealnejša naša organizacija, družba sv. Cirila in Metoda. Iz strankarskih zamer preganjajo se naši

najdelavnejši, najbolj zaslužni učitelji. To je vladarsko sredstvo iz rok v usta, zdrave življenske sile pa ne kaže. Zato je boj proti tej stranki nele dobro delo, temveč tudi ne brezupen.

Po še enkratnem pozdravu vseh navzočih zlasti g. poslanca Novaka iz Ljubljane zaključil po deveti uri shod.

V Kranju, dne 13. novembra 1900.

Politični položaj.

Dunaj, 12. novembra. Hinavščino nemških strank, presegajočo že v politično izdajstvo, priča zadnja „Deutschnationale Korrespondenz“, ki piše:

„Iz političnega položaja izhajajoča možnost vladanja § 14 igra v sedanjih parlamentarnih konferencah poleg drugih eventualnosti ne neznatno vlogo in javljalo se je, da se misli v poljskem klubu na resolucijo proti vladanju s § 14. Tudi današnja konferenca Nemcev in Poljakov se je bavila z eventualnostjo režima s § 14 in splošno je bilo mnenje, da se mora storiti vse, da bo poraba § 14 nepotrebna. Odpor proti vladanju s § 14 mora biti seveda nemškim svobodomiselnim strankam načeloma simpatičen. Nemci so stali ob zibelki ustave in so jo vsak čas z vsemo močmi branili, včasih tudi zapostavljajo svoje narodne interese, vedno so se bavili z vprašanjem odprave § 14 in ob zadnjih političnih homatijah so z vso vnuemo delovali za ohranitev parlamenta.“

V tem odstavku je več laži, ki se dajo hipoma dokazati. Ko so socialni demokrati v Badenijevih časih zahtevali odstranitev § 14, so nasprotovali nemški liberalci in dva izmed tedanjih zagovornikov § 14. sedita danes v kabinetu; to sta ministra grof Stürgkh in dr. Hochenburger.

Značilen je pa šele drugi odstavek članka, ki se glasi:

„Ampak razlika je med načelnim varovanjem gotovega stališča in med taktično zahtevo ob gotovem času V tem pogledu si je treba biti na jasnem, komu koristiti tak korak in če odgovarja lastnim interesom. Če se tudi vlada ne poslužila § 14, je vendar možnost njegove porabe sredstvo, vplivati na obstrukcijske skupine v parlamentu...“ Torej: Če koristi § 14 Nemcem in se vlada proti Slovanom, je dober. To je prav tako, kakor morala, ki misli: „Kraši je greh, če se krade meni; če pa kradem jaz drugim, je to taktično uvaževanje.“

Dunaj, 12. novembra. V poljskem klubu je ministrski predsednik Bienerth izjavil, da ne misli na vladanje brez parlamenta.

Dunaj, 12. novembra. Razpoloženje v političnih krogih je skoraj povsod viharo. Izjava, ki jo je bila vlada izdala o avdienci poljskega ministra Dulemba, je razdražila celo mnogo Poljakov in na zadnji seji poljskega kluba je Dulemba sam podal dodatno pojasnilo, ki je pravzaprav zanikanje vladnega komunikeja. Dulemba je dejal na seji, da je cesar pohvalil prizadevanje Glombinskega za dosego rednega delovanja v državnem zboru in da je izrazil svojo enakomerno naklonjenost vsem narodom v državi. To se je naznanilo tudi „Slovanski Enoti“. Danes popoldne je imel Glombinski dolgo konferenco s Kramatem in Sustersičem. Tudi parlamentarna komisija „Slovanske Enote“ je imela popoldne sejo in je sklenila objaviti posebno izjavo z ozirom na zadnje avdienco in na komunike vlade. Nemške svobodomiselnne stranke so pa imele posvetovanje s krščanskimi socialci.

Iz odsekov.

Ustavni odsek proti § 14. Dunaj, 12. novembra. Na včerajšnji seji ustavnega odseka je poslanec dr. Adler omenil govorice, da hoče vlada madomestiti parlament s § 14. Izjavil je, da je naloga odseka, takoj nastopiti proti taki nevarnosti. Jasno je, da ima odsek dovolj razlogov, postaviti se proti nameravanemu kršenju ustave. Nevarnost je v tem, da se § 14 ne smatra za izhod iz težav, ne za sredstvo državne potrebe, ampak za sredstvo Bienerthovih potreb.

Profesor Skedi (nemški naprednjak) je izjavil, da ne soglaša s člankom v „Deutschnationale Korrespondenz“, ki je zagovarjal § 14.

Bugatto (italijanski klerikalec) želi, da se ne protestira v obliki resolucije, ampak da se vpraša predsednika (!)

Damma (nemški agrarec) pravi, da ne bi smela resolucija meriti le proti vladi, ampak tudi proti strankam, ki so krive sedanjih razmer.

Dr. Adler (soc. dem.) vlaga sledeči predlog:

„Ustavni odsek izjavlja, da je dovoljenje proračunskega provizorija brez soglasanja obeh zbornic državnega zbora nedopustno ter izreka s tem, da je poraba § 14. protiustavna. Odsek izreka nadalje, da zadene vlado, ki posega za rešitev iz političnih težav po § 14 in stranko, ki dovoljujejo to in ki silijo s svojo politiko tja, ysa odgovornost za kršenje ustave.“

Silberer (krš. soc.) in Damma (nemški agrarec) želita neke izpremembe, da bi bila resolucija blažja za vlado. Vse izpremembe se odklanjajo; na to se soglasno sprejme Adlerjev predlog.

Socialno zavarovanje. Dunaj, 12. novembra. V odseku za socialno zavarovanje je poslanec Černy (soc. dem.) zahteval, da začne obveznost zavarovanja že s 14., ne pa šele s 16. letom. Eldersch (soc. dem.) zahteva, da odpade starostna meja za zavarovanje, katero določa načrt s 60. letom. Muhič (soc. dem.) protestira, da ne bi veljalo zavarovanje za začasno vposlene delavce. Ta določba bi zadela poljedelske delavce in bi bila neumestna koncesija za veleposesnike.

Sklenilo se je, da se ima pododsek še enkrat posvetovati o paragrafi 1—15. Sklicati se ima anketa poljedelcev, obrtnikov in industrialcev, da se zaslisijo zaradi zavarovalne obveznosti.

Razkol v ogrski neodvisnjaški stranki. Budimpešta, 12. novembra. Včeraj se je definitivno izvršil davno pričakovani razkol v stari neodvisnjaški stranki. Košut je s svojimi pristasi izstopil in ustanovil lastno stranko.

Napovedana konferenca stranke je bila sinoči. Predsedoval je Košut. Poslanec Hollo je vložil predlog, da protestira neodvisnjaška stranka proti podaljšanju privilegija skupne banke in da bo podpisala le tako vlado, ki sprejme poleg splošne volilne pravice tudi ustanovitev samostalne banke v programu in ki bo ustanovljena samo iz neodvisnjaške stranke.

Na to je vstal Košut in začel naštevati svoje zasluge. Nastal je tak vihar, da več minut ni mogel priti do besede. Končno je vložil predlog, ki se načeloma izreka za samostalno banko, a ne da bi se določil termin. Pri glavovanju je bilo 74 poslancev za Košuta in 128 proti njemu. Nato je Košut izjavil, da mu ne ostane nič drugega, kakor izstopiti iz stranke. S svojimi pristasi je potem ustanovil novo stranko, ki se imenuje „48. leta neodvisnjaška stranka“. Košut je predsednik, Pavel Hoitsy podpredsednik, Emil Nagy pa kvestor.

II. zvezek: Kaj pravi brošura

škofa Antona Bonaventura je izšel.

Cena 20 vin. Naklada je omejena.

Novičar.

Zeleno brošuro so liberalci vrgli med mladino! Tako namreč vpije „Slovenec“, ki ima v tem jako vsele in žalostne lastne izkušnje. Vesele, ker so klerikalci skofovo brošuro metali med mladino, žalostne, ker so klerikalci pošiljali otroke v Narodno knjigarno in Schwentnerju po „zeleno brošuro iz Kranja“. Pa ne le, da je ta zelena brošura z izrecnim pridržkom namenjena le za odrasle, so bili tudi v obeh knjigarnah in sploh povsod, toliko previdni, da že na ljubo klerikalcem niso sli na ta klerikalni lim. Otrokom se brošura sploh ni prodajala. Za drugič si mora „Slovenec“ izmisliti že kaj drugega, če že drugega ne, vsaj nekaj bolj pametnega.

Škof in njegova reklama za brošuro. Prve dni, ko je izšla škofova brošura, so brumne, na „Bogoljuba“ naročene ženske dejale: Oh, ta naš škof! Kako je v „Bogoljubu“ sam pisal, kako moli k sv. Duhu, da bi ga „razvetlil“, ko pripravlja svoj pouk za ženine in neveste. O kako smo težko čakale, kdaj bo ta pouk dan „na svetlo“; no, zdaj pa pridejo ven take svin... Naprosili smo našega sotrudnika, da nam preskrbi dotično številko „Bogoljuba“. V njej res dobimo škofov članek: „O II. škofjski sinodi v Ljubljani“. (Bogoljub št. 1 iz l. 1909). Med drugim citamo v tej številki tudi o nameravani izdaji pouka „Ženinom in nevestam“ tole: „Prevažen, pa tudi posebno nevaren je čas, ko začnejo mladeniči misliti na ženitev, dekleta pa na možitev.“ Pri točki o izpraševanju ženina in neveste pride škof že s svojo brošuro na dan in opozarja: „Zraven tega bi se morala oba natanko poučiti o vseh straneh zakonskega stanu in zakonskega življenja. Ta pouk je pa kolidiv. Zato se navadno dajejo le prav splošna navodila o namenu sv. zakona.“ (Zdaj pa pride): „Gotovo pa ženin in nevesta potrebujeta in tudi po pravici želita bolj natančnega pouka. (Vi's ga, vi's ga, Toneta!)“ Tudi o načinu in o mejah tega pouka se je v sinodi živahno (!) razpravljalo! (Verjetno.) V sinodi se je dalo duhovnim pastirjem precej točno navodilo. (In zdaj je tu!): „Za ženine in neveste pa morda tekom leta poskrbim posebno knjižico, katero naj bi si omislili in jo pomljivo čitali!“ (O, pa kako?) „No, pa vse to še ni dovolj. (O! o!) Namen zakonu je pomnožitev človeškega rodu, pomnožitev otrok božjih na zemlji! Ali pa znajo naši starši, kako postopati z otrokom koj od začetka pred rojstvom (no! no!) in v prvem času po rojstvu? Le toliko vedo, kar jih je naučila navada. To pa je premalo. (Od kod pa škof več ve?) Gotovo bi že ženin in nevesta morala biti o tem poučena, da bi koj po poroki mogla prav postopati. Oh, kolika žalost v hiši, ako so otroci slabi, bolehn in hirajo, pa si morata oče in mati očitati: Midva sva kriva! Kajne, da Vam bo vsem vseč, ako bi se v tem oziru storilo kaj več? Prizadevali si bomo vstreti Vam in poskrbeti za potreben pouk.“ Potem sledi še nekaj naukovi glede svatbe, plesa i. t. d., in na to zaključuje: „Vsem ženinom in nevestam, posebno

onim, ki bodo dovolj pogumni, da po mojih navetih v cerkvenem duhu uravnajo svoje poroke in svatbe, podelim iz srca pastirski blagoslov kot poročilo blagoslova božjega za srečen zakonski stam.» Anton Bonaventura, škof. In res! 10 meseca pozneje je izšla brošura, ki jo je spisal isti škof Bonaventura. Brez vsakega drugega komentarja!

Prvi duhovnik, ki je zagovarjal škofove brošure. Sicer zopet en del tistih litanij, pa si ne moremo pomagati. Ko je škofova brošura izšla, ga ni bilo na celnem Kranjskem ne enega duhovnika, ki bi se bil upal zagovarjati škofa. Nekaj iz lastnega prepričanja, nekaj ker so se bali ljudske obsodbe. Pač pa so tisti, ki so prišli v Ljubljano, javno grajali škofov korak. Sele zelena brošura je spravila pokonci na celnem Kranjskem le enega duhovnika in ta je bil Ivan Lavrenčič, dekan v Kamniku. Sklical je bil celo shod zaradi zelene brošure in izrekel »zaupnico« v tem le smislu: M se zgražamo nad tem, da stoji v zeleni brošuri nekaj tistega zapisanega, kar je v svoji brošuri sam škof napisal, in mi odobravamo, da je škof v svoji brošuri še ved napisal pohujšanja za žene in neveste! Ne vemo, ali bi gratulirali, ali kondolirali škofu na taki »zaupnici«.

Moralistom v album! Tistim namreč, ki se ne »strinjajo« z zeleno brošuro, hočemo po zaključku kritične razprave o škofovi brošuri, nekaj zanimivih reminiscenc napisati v album. Danes to le mimogrede omenjamo, da bodo pripravljeni na to.

Z zelene brošure mladine pohujšanje! Tudi ta maneuver se »Slovenca« ni posebno obnesel. Zelena brošura, tudi če bi iskala ta namen, bi ne mogla več pohujšati mladino. Tudi to je že tedaj poprej poskrbela škofova rdeča brošura. Ko je prišla zelena zanj, že na celnem Kranjskem ni našla ne kotička ne, ki bi ga se mogla pohujšati. To je tudi umevno in znano, da »rdeče vedno bolj nase vleče«, kakor zeleno. Škof je to dobro vedel in zopet lahko stori dobro delo, če spiše za svojega »Slovenca« kak pouk za bolj srečne dovipe, kakor so ti e pohujšanju mladine po zeleni brošuri. S prav zanimivimi podatki iz življenja rdeče brošure v zvezi pohujšanjem mladine smo škofa rade volje na razpolago. Le bolj pohlevno, gospodje!

Škofovi nauki za praznik Vseh svetnikov. Ob Vseh svetih so prazniki, ki vsakogar, ali ima sicer kaj vere v srcu ali ne, nehoti silijo k resnemu premišljevanju na konec človeškega življenja. Vsaj ima vsakdo koga svojih dragih, ki je lani ta praznik se hodil med grobovi, letos pa že sam počiva v grobovih. Tudi katoliška cerkev ta praznik posebno resno praznuje. Tako je bilo stoletja in stoletja pa do letos. Za letošnje Vse svete pa si je škof izmislil nekaj izvanrednega. V soboto pred praznikom je izdal svojo brošuro, ne v razmišljanje za naše drage rajnike, ampak v pouk ženinom in nevestam, kako naj se obnašajo v zakonski — postelji. Kajne, za tak resen praznik bolj »primerno« izbranih naukov se ni mogel izmisliti drug, kot le naš škof. Zato mi sodimo po njegovem delu, kake misli obdajajo našega škofa, kadar je v svoji kapelici v goreče molitve zatopljen. Ti pa, katoliško ljudstvo, izpreglej! Ti, ki ob tem rasnem prazniku posvečaš svoje misli v molitvah za duše svojih dragih; ti, ki se ob spominu na tiste, ki so te zapustili v ti dolini solza, spominjaš, da tudi tebe čaka ura, ko te Gospod odtoč pokliče za njimi, ti, ki te ravno ta praznik spominja na maljivost sreče tega sveta in vživanja tega življenja, ti, ki vsem tem spominom na ljubo žrtvuješ vživanje iz čaše opojnosti in izkusaš vsako misel v srcu, vsako željo v mesu na to vživanje zatreti: Ti ljudstvo samo po svoji vesti sodi, ali se za ta praznik spodobiš, da škof izdaja nauke ženinom in nevestam in ali se spodobiš za katoliško bukvarno, da take nauke pri zaprtih vratih prodaja na praznik Vseh svetnikov! To premisli, to presodi, potem se boš z gozdu obrnil od tega, kaj pišejo farizeji proti zeleni brošuri v svojih umazanih listih?

Tri »žegne« je pustil radi le onega. Znano je, da je bil naš stari znanec Terseglav v lemenatu, kjer je prejel že tri »žegne«. Pri zadnjem »žegnu« pa se je — Bog mu odpusti grehe — zaljubil, popustil je vse tri »žegne«, in kakor tista pesmica pravi: »Čuk se je oženil, hopsasa«, se je tudi ekslemonator Terseglav dal podjarmiti sladkemu zakonskemu jarmu. No, končno je to njegova zasebna stvar in mi bi se je kot odločni nasprotniki vsake osebnosti, tukaj tudi ne bili dotaknili, če — Ja, če nas ne bi bil ta g. Terseglav ravno v ti aferi škofove brošure s svojimi napadi, ki res iščejo primera na celnem svetu — spomnil na to. Ko je izšla škofova brošura, Terseglav ni prav nič vedel povedati ne o škofu, ne da so njegovi nauki »razuma, vsemu in izobraževalnemu delu našega ljudstva v spolnih zadevah v gotovi mrti potrebi«. Takoj po izdaji zelene brošure, pa je naenkrat vedel povedati toliko lepega o škofu, da ga je kar na svojo roko povzdignil do »svetega moža molitve in moča brezmadežnega življenja«. Namesto, da je cel teden zagovarjal škofa in njegove spolne nauke, naj bi ga rajše poprosil, naj spiše zanj še dve posebni brošuri. Ena naj bi bila nauk, kako je Terseglav potreben, da si umije vsaj roki, kadar piše »Slovenca«, druga pa naj bi bila pouk, da je treba katoliškemu časnikarju se tudi naznotraj in večkrat očistiti svojih grdobij. Obeh naukov je Terseglav bolj potreben, kakor njegovi gausni napadi proti zeleni brošuri. Pa brez vsake zamere!

Glas iz Katoliške tiskarne. Neverjetno! In res bi bill padli kmalu vznak, ko nam dober znanec iz Katoliške tiskarne med drugim tudi poroča: Kar se v naši Katoliški tiskarni pri vsem tem, kar se tam vidi in sliši, se čuti katoliškega, se vse zgraža nad škofovo brošuro. Ko je prišel škofov rokopis pod našo streho, kar ni nehala deževati smeha in krohot, na drugi strani pa presenečenega ogorčenja. Kaj se je zgodilo v prostorih stavcev, tega Vam seveda ne morem in ne smem povedati. Povem vam le, kar je tiste dni lahko tudi tuj človek pri nas opazil in o čemur se je že med tiskom brošure v gostilni pri »Križu« govorilo o tem. Stojim to zgolj iz dobrega namena, da se naši gospodje za vbodoče varujejo take škode tudi na javnem ugledu. Vem, da jih bo to, če moje poročilo javno vporabite, hipno malo bolelo; pa saj tudi bolnika zaboli, če mu zdravnik izreže rano, in trpeti mora, če hoče da ozdravi. Z Vašim vprašanjem: ali bi hotela Katoliška tiskarna prevzeti tisk zelene brošure, — oprostite, ste me hoteli najbrže malo »potegniti« ... (Morda pa ne! Le vprašajte kanonika Kalana, če bi ne hotel — za primerno ceno seveda — III. zvezek zelene brošure natisniti.) Ostalo si prihranimo za drug poseben slučaj. Najbrže bo že to poročilo malo zbudilo gospodo v Katoliški tiskarni. Ceravno vedo, da se ime dotičnega nikdar ne izda, zlasti ne v takem slučaju, bodo skoro gotovo zaigrali ono znano vlogo roparja z revolverjem. Edina možnost je, da bo Terseglav, ki ima tukaj precej povoda želiti, da bi bili tiho, že iz previdnosti tudi — tiho. Najljubše bi nam seveda bilo, če nam prizadeta gospoda v Katoliški tiskarni dejstva o tem poročilu ne verjame. Na ta račun iz vsebine poročila še nekaj kar tukaj posnemamo: »Cela afera te škofove brošure sloni le na »gšeftu«. Od škofa, preko Kalana, dol do Mesarja, vsak je pri tej brošuri le računal: Koliko bom zaslužil? Škofa je pri tem le toliko izvzeti, da je on pri svojem verskem fanatizmu poleg tega res zasledoval po njegovih nazorih vsaj idealen, blagoplemenit namen. On si je vtepel v glavo, da je on v to poklican, da postane veliki reformator vsega družinskega in socialnega življenja v svoji škofiji. Kar se tiče Vašega vprašanja, nad kom so gospodje res jezni in ogorčeni, Vam odkrito poveim: Vsak, kdor s to afero ni v zvezi zaradi dobičkarije, obsoja škofa, ne toliko ker, ampak kako je pisal. Obsojali so spočetka tudi Vas radi Vaše zelene brošure. Sele ko so treznejše presodili komentar, so Vam v gotovem oziru prav dali. (Vendar!) Jezili so se in se še jeze nad Terseglavom, zakaj je škofa tako nerodno zagovarjal, se bolj pa, zakaj Vas tako neumno napada. Tega jih je še bolj sram, kakor škofove brošure. Tisti pa, ki se jim pri celi stvari le za »gšeft«, so Vam še sedaj tako nevoščilivi, da bi Vas najraje vtopili v žlici vode« ... (O, saprament!) Za enkrat, hvala lepa, posebno kar se tiče poklona na naslov izdajatelja zelene brošure.

Kdo bo škofov namestnik? O tem se v Ljubljani zadnje dni mnogo ogiblje. Imenujejo se imena treh kandidatov. Med njimi sme imeti največ upanja novomeški prost dr. Elbert. Gotovo je, da se nahaja škof v takem položaju, da si sam želi, čim dlje iz Ljubljane, tem boljše. Klerikalci nameravajo prirejati shode, toda ne za škofa, ampak za svoje strankarske namene, v katerih svrhu bodo le izrabljali ime škofovo. Škof pa le dobro čuti, da ne en glas v tistih »zaupnicah«, ki jih nameravajo pri teh shodih kovati, ne bo prišel iz odkritega srca slovenskega ljudstva na Kranjskem. Škof je imel tisti teden, ko ga je vse zapustilo in so se mu celo korarji uprli, prežalostne izkušnje, da bi sedaj zaupal takim »zaupnicam« Lavrenčičevega kalibra.

Seja občinskega odbora v Kranju. Včeraj se je vršila občinska seja, pri kateri župan konstatira sklepčnost, otvori sejo in imenuje overovatelja zapisnika občinska odbornika gg. Josipa Krennerja in Franca Omersa. Nato odobri odbor zapisnik zadnje odbore seje in pritrđi, da izplača mestna občina živinorejski zadruzi v Predosljih za 16. t. m. se vršče premovalje goveje živine na živinskem trgu v Kranju kot darilo znesek 50 kron. O vprašanju drja. Maksimiljana Wurzbacha v Ljubljani, če mu mestna občina odproda svoj delež ribarske pravice v XIV. okraju (Kokra), sklene odbor na predlog finančnega odseka, da sploh ne odproda te pravice. Za 1. 1910 dovoli tukajšnjim učiteljem draginjsko doklado v dosedanjih zneskih in pristopi k Ciril-Metodovemu obrambnemu skladu z enkratnim zneskom 200 K. V domovinsko zvezo sprejme vdovi Uršulo Matjašič in Marijo Lokar in rodbino Franc Slabetovo, zavrne pa vdovo Nežo Blaznikovo, ker ne prebiva še stalno 10 let v Kranju. Konečno odobri predloženi občinski proračun za leto 1910, katerega izkazani primanjkljaj v znesku K 23.053-94 naj se pokrije deloma z 30% užitninsko naklado na meso, vino, i. t. d., z 10% zvišano naklado na vse direktne davke, izvzemši vsebino dohodnine, 2-5% naklado od najemščine in z blagajničnim preostankom tekočega leta.

Vslovenska napredna stranka. Snuje se kooperacija naprednih strank na Slovenskem, kakor smo to že parkrat omenili pa omenjamo zopet glede na sedanje politične homatije v deželi. S pomočjo še drugih jugoslovanskih naprednih

strank bo mogoče začeti najobsežnejše napredno delovanje za vse Jugoslovane. Obširneje o priliki.

Pletaraka šola v Radovljici. Piše se nam: Ta državna institucija, ustanovljena s plemenitim namenom osrednje vlade prihiteti bednemu ljudstvu na pomoč, — hira in umira, namesto da cvete in uspeva kakor bi na tako važnem mestu uspevati morala, — zakaj? Ker mi učencev, ker med našim ljudstvom ni spoznanja za svoje dobro, ker ni interesa za to lepo koristnosno stroko! In tako troši vlada lepe novce za par učencev in učenik in vzdržuje šolo, ki ne izpolnjuje v polni meri svoje zadaje. Kje ste torej, merodajni faktorji? Ganite se, pokrbite, da nam ta lepa naprava ostane! Saj se je baje izvolil neki kuratorij treh gospodov, ki naj čuva nad blagom šole, naj kuratorij torej stori svojo dolžnost! — Našemu ljudstvu pa priporočamo, da se topleje zanima za to obrt in pošilja v šolo svojo sposobno mladež! Dostavek uredništva. O pletarstvu in sedanjih pletarskih šolah nam je došel z druge strani veleznimiv in poučen članek, katerega objavimo v kratkem.

Glas iz občinstva. Tukajšne cerkvene ure se v zadnjem času od poklicanih organov zelo zane-marjajo, ne diferirajo samo med seboj večkrat po cel četrt ure, marveč niso nikdar v približnem soglasju z železničnimi. Posledica tega je z ozirom na to, da se večinoma ljudstva ravna po cerkvenih urah, da dobajajo potniki prepozno na kolodvor in zamudijo vlake. Poklicani faktorji naj se vendar nekoliko zanimajo in skrbijo, da bodeta cerkvenika urejala obe uri pravilno, vsaj drugega dela čez dan itak nimata. — V mestu Kranj je, kolikor nam je znano, prepovedano izpeljavati po dnevu gnojnice. Ta prepoved se pa ne upošteva in če gre človek po mestu po svojih opravkih, mu skoraj slabo prihaja od smradu. Mestno predstojništvo naprosimo, da to parfumiranje mestnih ulic zabrani. Tudi naj bi županstvo dalo potolči tiste bribe, ki so preostali od kopanja vodovoda. Zadnjič smo videli pred Jahačem, kako je padel konj, ki se je izpodtaknil ob te gruce.

Umrl je v Senožetah vpokojeni davkar gosp. Anton Kuralt, znan tudi v Kranju pod imenom »Luka Mayer« ali »Der Scharfrichter von Sarajevo«. Bodi mu zemljica lahka!

Opozorjamo na današnje naznanilo o pričetku glasbene šole v Kranju. Z ozirom na dalekosežni pomen te šole, prosimo, da se priklasi čimveč gojencev in gojenk. Ukovina je tako niska, da ne bo delala pripravljenosti resnih ovir. Vpisovanje se vrši ves prihodnji teden v pritličju kranjske gimnazije, vsaki dan od 4. do 5. ure popoldne. Od-boru se je postrečilo dobiti izvrstnega rednega glabene učitelja gospoda F. Polaska, rodom Čeha.

Obletnica krvavih dogodkov v Sori. Dne 30. oktobra je poteklo 5 let od krvavih dogodkov v Sori, ki jih je povzročil škof Anton Bonaventura. Kakor je znano, je takrat škof z oboroženo silo pregnal iz Sore neljubega mu župnika Berceta. Župnik se je proti škofu pritožil v Rim, a še ni do danes dobil od tamkaj rešitve. Pravijo, da je papež Bercetovo stvar ugodno rešil in da škof radi tega noče župniku vročiti dotične rešitve. Pri škofu Bonaventuri je vse mogoče!

Nadaljevanje članka o deželnem zboru, kakor tudi več drugih dopisov smo mogli za to pot odlo-žiti, za kar se naj cenjeni bralci zahvalijo škofovi brošuri.

Pri o. kr. študijski knjižnici v Ljubljani bi bilo želeli, da se tudi ondi uvaža pravilo: ena k pravica za vse! Kakor dogodki zadnjih dni kažejo, se hoče s tem pravilom specijelno nasproti našemu sotrudniku nekam čudno izjemo delati. Ze na ljubo osebnega spoštovanja do sedanjega go-spada vodja tega zavoda želimo, da smo že s tem izrekli prvo in zadnjo besedo.

Hrvatsko peyake društvo »Kolo« iz Zagreba je koncertiralo pretečeno soboto v dvorani hotela »Union«. Nastopilo je 97 pevcev in pevk pod vodstvom zborovodje g. A. Ande'a. Izvajanje pevskih točk društva »Kolo« je bilo na isti popolni kon-certni višini kakor stoji izvajanje koncertov naše »Glasbene Matice«. Gospod vitez Cammarota, ki je že opetovano nastopil v Ljubljani kot koncertni pevec, obvlada z lahkoto celo visoke tenorske note. Z naslodo poslušna rado se tako razvajano uho njegovo dovršeno prednašanje in njegov srebrno čisti glas. Zbor se je pokazal predvsem z umet-niskim interpretiranjem hrvatskih narodnih pesmi. Posebno so se odlikovali soprani in basi. Kapel-nik Talich je vodil orkester »Sloy. Filharmonije« v overturi Albinijeve opere »Tomislav« z njemu lastno energijo in zanosom. V takem pozitivnem kulturnem delu naj živi in naj se razvija sloven-sko-hrvatska vzajemnost!

Iz Smartna pri Kranju. Naš prečastiti župnik Sarc je v nedeljo napravil v farovžu veselico proti vstopnici. I. prostor: 70 vin., II. 50 vin., stojšča pa po 30 vin. Tako daleč smo že prišli v Smart-nem, da se prireajo po farovžu že javne veselice. Da tu tudi ni manjkalo pijače, je jasno, govore celo, da se je dobil — »jeruš«. Kaj porečejo k temu gostilničarji, ki morajo davek plačati, župnik pa sme točiti pijače, ne da bi mu bilo treba plačevati pristojbin? Vprašamo, ali je bilo glavništvo v Kranju o tej veselici proti vstopnici obveščeno? Ali naj nedeljske veselice v farovžu nadomestijo verski pouk? Prav, bo vsaj ljudstvo sprevidelo, da župniku ni toliko za vero, kakor za denar.

Šeš v Kamniku je bil izvrstno obiskan. Da ne bo katerega prepira, steli smu udeležnike. Bilo jih je 120, med njimi tudi okoli 15 pristašev S. L. S. Nihče jih ni motil, ko so napravljali svoje zapiske, ter godrnjali tihe medklice. Shodu je predsedoval g. župan dr. Kraut. Deželni poslanec dr. Vilfan je govoril o delovanju naprednih poslancev v deželni zbornici, je opravičeval obstrukcijo ter ostro kritiziral lovski in občinski zakon, ravno tako tudi zakon o šolskem nadzorstvu. Za temeljito poročilo je žel obilo zahvale. Dr. Tavčar je govoril o deželni banki. Izrekla se je brez ugovora zaupnica naprednim poslancem.

Podružnica slov. trgov. društva «Merkur» namerava prirediti učne tečaje ter se vabijo gg. člani in drugi, da se udeležijo zanesljivo sestanka, ki se vrši v torek dne 16. t. m. ob pol 9. uri zvečer v društveni sobi.

Glasbena šola v Kranju. (Podružnica «Glasbene Matice» v Ljubljani.) Naznanila ob pričetku 1. šolskega leta. Pričetek šole: Šolsko leto 1909/10 se prične s 1. decembrom 1909. Vpisovanje se vrši od 16. do 22. novembra vsaki dan od 4. do 5. ure popoldne v pritličju tukajšnje gimnazije. Redni pouk v vseh predmetih se začne dne 1. decembra 1909. V interesu učencev je, da se z vpisom ne odlašajo, ker si more le tisti izbrati ugodne ure pouka, ki se je pravočasno vpisal. Pozneje se vpisujejo gojenci le izjemoma še, a zadovoljiti se morajo s tistimi urami, ki so še na razpolago. Učni predmeti: Glasbena šola podaja gojencem umetniško glasbeno izobrazbo v glasbeni teoriji in v zborovem petju (deški, dekliški in dijaški zbor), v klavirju in v violini. Ščasoma in po potrebi se lahko uvede pouk tudi v nekaterih drugih glasbenih predmetih in instrumentih. Glasbeno-estetične izobrazbe v zborovem petju se gojenci uče pri skupnih vajah zborov in pri eventuelnem sodelovanju pri koncertih. Učni načrt je popolnoma enak onemu «Glasbene Matice» v Ljubljani. Pogoji vstopa: 1. Ukovina za klavir in violino po 4 K na mesec. 2. Ukovina za glasbeno teorijo 2 K za pol leta. 3. Ukovina za zborovno petje 1 K za pol leta. 4. Vpisnina (samo za onega gojenca, ki se poučuje v klavirju in v violini) 2 K za tekoče šolsko leto. Gojenci, ki žele, da se jim čas pouka v šoli pomnoži, plačajo primerno višjo ukovino. Oproščanje šolnine: Revne, marljive in nadarjene gojence oprosti odbor od plačevanja šolnine popolnoma ali deloma. Prošnje je vlagati, naslovljene na odbor, pri šolskem vodstvu. Za sprejem se zahteva posluh in dovršeno osmo leto. Razdelitev ur se naznani gojencem po končanem vpisovanju na dan rednega pouka dne 1. decembra. Navodilo za vplačevanje. Ukovino in vpisnino je vsakemu plačati pri vpisovanju. Odbor glasbene šole v Kranju.

Nečuvstva surovost. Kako lepo se razcvita križko katoliško izobraževalno društvo, se je pokazalo 31. oktobra zvečer. Trije društveni člani so napadli mirne ljude pri njih lastnem domu z vilami in s kamenjem. Tako ljudje ne bodo niti več varni življenja pri svojem lastnem domu. To je kultura kriškega izobraževalnega društva, pravzaprav pa surovost do skrajnosti. Zatorej svetujemo katoliškemu izobraževalnemu društvu v Krizih pri Trčiču, naj tiste tri junake da fotografirati in slike potem pošlje na kako razstavo, da bodo tudi druge vedeli, kako izvrstno izobražene fante ima kriško katoliško izobraževalno društvo ali vobče: klerikalizem.

Pasji kontumacijski je proglašen do preklica za kranjski sodni okraj.

Leška pivovarna je prišla v roke posebnega konsercija, oziroma akcijske družbe. V odboru, ki se je volil na ustanovnem zboru, dne 11. t. m. na Jesenicah, sedi polovico nemških in slovenskih odbornikov. Sedež je pač v Celovcu, a glavna stvar je to, da bo eno perijodo predsednik v Celovcu, a drugo perijodo na Kranjskem. Jezikovna enakopravnost izvrševala se bo v vseh zadevah in to je tudi pokazal takoj na ustanovnem shodu glavni zastopnik koroških nemških gostilničarjev, gospod Quantschnigg, ko je tolmачil pivovarnarski položaj tudi slovensko. Sicer je šlo težko, a šlo je vendar. Slednjič omenjamo še to, da se bodo slovenske sodne zadeve izvrševale na Kranjskem, a koroške na Koroškem.

Iz Bele pečl nam pišejo: Naše nadežteljsko mesto se sedaj ni izpopolnjeno. Šolo vodita še vedno dve učiteljici, kar nasprotuje povse šol. zakonu. Zastopniki slovenskega naroda, kje ste? Kdo ima še vedno c. kr. dež. šol. svet v roki. Kallenecker ali toliko hvalisana moč zastopnikov S. L. S. — «Slovenec» piše — kar je vse hvale vredno — dolge jeremijade o koroškem paševanju na šolskem polju; kaj, ko bi tudi enkrat zapel o paševanju viteza Kalteneggera na kranjskem šol. polju. Hvaležno polje bi dobil. — Pričakujemo!

Televadno društvo «Sokol» v Trčiču uljudno vabi na Martinovo veselico, ki se vrši v nedeljo, 14. novembra t. l. ob 7. uri v novi dvorani pri Basteljnu. Spored: Martinova veselica. Petje. Šaljiva pošta. Prosta zabava in ples. Vstopnina 20 vinarjev. Preplačila se v prid televadnice hvaležno sprejemajo.

Koča na Porezu. Porezen s svojo kočo postaja vedno priljubljenejši med slovenskimi in tujimi planinci. To pa vsled svoje ugodne lege, nemaporne poti, krasnega, obseznega razgleda ter valed svoje

zidane in s cementom zadelane koče, ki stoji prav na vrhu Porezna in mogočno kljubuje vsem vremenskim silam. Kočo jako hvalijo priznani turisti in letos je podružnica «Slov. plan. društva» v Cerknem odpravila še oni nedostatek, ki ga je bilo največ občutiti pri koči. Voda se je morala namreč sedaj donasati od studencev, izvirajočih skoro pol ure pod kočo. Letošnje počitnice pa se je postavil pri koči vodnjak, kojega sesalka je postavljena v kuhinji tik ob štedilniku, tako da je le malo hiš v dolini t. k. srečno preskrbljenih z vodo. Stroške za to vodnjak, ki znašajo okoli K 500.— je cerkljanska podružnica, četudi težko, vendar rada zrtvovala, samo da nudi obiskovalcem koče, kolikor možno udobnosti. Ker je Porezen posebnost za jesenske in pomladanske ture zelo pripraven in priljubljen (samo tri ure hoda iz Cerknja in postaje Podbrdo ter pol ure več od postaje Hudajužna) se je od več strani izrazila želja napram odboru, naj bode koča tudi v tem času oskrbovana. Odbor podružnice v Cerknem je tudi tej želji rad vstregel in daje tem potem na znanje, da bode koča ob nedeljah in praznikih do Božiča oskrbovana in sicer vsakokrat do ene ure popoldne, izvzemši seveda slučaj za ture neprimernege vremena ali velikega snega. Toliko na znanje onim, ki želijo krasne jesenske dni vporabiti za turo na Porezen, ki nudi pri primerno malem trudu bogati užitek.

Ponarejanje živinskih potnih listov se je v zadnjem času med našim priprostim ljudstvom precej udomačilo, ker se ne zaveda, da se s tem krši postava in da je tako početje kaznjivo. Živinski potni list je javna lastnina in kdor ga samolastno popravi, zapade čisto kaj občutni kazni. Znan nam je slučaj, da je imel nek živinorejec potni list za svojega vola za 8. julija, ker ga ni prodal, ga je gnil 18. julija zopet na sejnem ter pripisal k osmici številko eno. Toda ta popravek je oblast izsledila in mož je dobil šest tednov zapora.

Svinjarski Tirolec. Peter Tegischer, tvorniški delavec v tovarni Jožefa Oberwalderja v Domžalah, je pred nekaj meseci v živinski pohotnosti napadel mlado, nedoraslo dekletce in jo posilil. Dobil je zato sedaj 3 meseco težke ječe.

Turki na Jesenicah. V nedeljo zvečer so se pripeljali k nam Turki, ki so napravili izlet na Avstrijsko. Mudili so se pri nas kaki dve uri. Na peronu je bila glava pri glavi radovednega ljudstva. Ves čas, dokler se niso odpeljali v Trst, so Turki pozdravljali Slovence z živio- in na zdar- klici. Občinstvo je Turkom odgovarjalo takisto z živio- klici.

Ptičji lov na Kranjskem se seveda ne da primerjati z onim v južni Evropi, na Laškem in Grškem, kjer polove vsako jesen in pomlad na milijone ptič-seličk. Vleč temu pa se ptičji lov na Kranjskem vrši, toda več ali manj v obliki sporta, pri čemer pa se ne gleda mnogo na to, če se ta ptičja vrsta sme loviti ali ne. S ptičjim lovom se pečajo zlasti v ljubljanski okolici, kjer se polovi mnogo ptičev-pevcev, zlasti v času, ko se cipe love. Tozadevnih pritožb je še vedno dovolj in so oblasti že opetovano morala nastopiti z vso resnostjo, da se zatre za ptičji zared tako nevarno početje. Ptica-pevka je pač najbolj vesela, če prosto leta v svobodni naravi!

Praktična slovanska solidarnost. Budjeviška delniška pivarna, koje glavni zastopnik je g. Viktor Rohrmann v Ljubljani (treba je razlikovati od meščanske pivovarne v Budjevicah, ki je v nemških rokah, ter daje odstotke čistega dobička Schulte-reinu in drugim nemškim bojnim društvom) — je darovala družbi sv. Cirila in Metoda od prodanega piva med Slovenci 555 K 40 h in sicer za dobo od 1. aprila do 30. septembra t. l. Kako lepe svote bi lahko dobivala naša prekoricna šolska družba od tega vzornega slovanskega podjetja, ako bi se ravnali vsi Slovenci po geslu «Svoji k svojim». Tako pa se iztočijo pri nas ogromne množine tujega piva, a pivarne podpirajo v zahvalo nemška bojna društva. Tako je haš nedavno pivovar neke spodnještajerske pivovarne ugodil Rossergerjevi baročiji ter daroval 2000 K za znani nemški bojni sklad z obljubo, da bo dal zopet toliko, kadar bodo Slovenci popili več piva. Tako se norčujejo iz naše nezavednosti Nemci. Čudno se nam zdi, zakaj ni pivo budjeviške delniške družbe pri nas bolj razširjeno, ko vendar kvalitativno prekaša nemške izdelke. Dokler naše domače pivovarne — sedaj je le še ena, namreč «Delniška v Laškem trgu in Zalcu» — ne morejo kvantitativno zadoščati potrebam vseh slovenskih dežel, bi rodoljubi morali iskati nadomestila edinole pri slovenski trdki, ki tako velikodušno podpira naše narodne potrebe. Vprašamo zastopnike budjeviške delniške pivovarne, zakaj ne upliva na podjetje, da bi na katerikoli način razbremenilo naše gostilničarje, ki imajo gotove obveznosti napram nemškim pivovarnam. Zakaj njegova pivovarna ne preskrbi gostilničarjem razhladilnih priprav, da bi dosežanje vrnil nemškim pivovarnam. Sploh, zakaj se ne stori vse, da bi se ta izdelek bratskega nam naroda razširil po vsem Slovenskem.

Mrtve našli. Dne 2. t. m. okoli 8. zvečer je prišla neznanja tujka k Janezu Ahačiču, posesniku v Spod. Domžalah in ga prosila prenočišča. Ahačič ji je dovolil, da sme nočiti na skednju. Med pogovorom je tukaj pravila, da je vdova, mati dveh otrok, od katerih je starejša hči stara 16 let, mlajši sin pa 14 let. Omenila je tudi, da

ji še živi njena 75 let stara mati ter da biva ali v Nevljah ali pa v Županjih njivah. Zjutraj pa, ko je prišla gospodinja na skedenj, je videla v svoje začudenje, da je tuja ženska mrtva. Ker ni imela pri sebi ne potnega lista, ne kakih drugih listin, se ni moglo dognati njene identitete. Po zunanosti soditi je stara kakih 40 let, precej visoke rasti, dobro rejena, črnih las, zdravih zob in je bila bolj slabo oblečena. Njeno truplo so prenesli v mrtvašnico.

Usodopolna klopota. Žalosten slučaj se je zgodil v Barmenu. Ravnatelj tamošnje ljudske šole je srečal 12letnega šolarja, kateri je kadil. Dal mu je za to tako klopoto, da je fant padel. V tem se je pripeljal voz električne železnice in raztrgal fantu obe nogi. Fant je v kratkem v groznih bolečinah umrl. Ravnatelj pa je moral pred razburjenim ljudstvom zbežati in je občutil to zaušnico v prav obilnem številu tudi na lastnem telesu.

V Frankfurtu na Nemškem je poneveril blagajnik tamošnje kreditne banke 700.000 mark. Dejali so ga pod ključ.

Zemlja brez alkohola. Finski državni zbor je sklenil prepoved prodaje alkohola izvzemši prodajo v zdravstvene in tehnične potrebe. Alkohol je od strani države monopoliziran in se prodaja samo v lekarnah na recept. Tudi zbor na otoku Island je v zadnjem zasedanju sprejel zakon, kateri prepoveduje uvažanje alkohola, piva, vina in sploh vsake pijače, katera vsebuje alkohol.

Vabilo

MARTINOVO VESELICO

jutri v nedeljo, dne 14. novembra t. l.
v novih gostilniških prostorih na Fidru
275 v Kranju.

K obilni udeležbi vabi uljudno

gostilničar.

Izjava in poziv.

Odkar imam v svoji trgovini vpeljane slaščice in pecivo iz prve gorenjske izdelovalnice Marija Klander v Kranju, katera izdeluje vsakovrstne slaščice in pecivo iz pristno naravnih tvarin, se mi je kupčija s tem izdatno pomnožila, ter izrekam tej domači trdki popolno priznanje.

265 3—1

Obenem pa pozivljam vse narodne trgovine, da si naročajo slaščice in pecivo edino le iz

I. gorenjske izdelovalnice slaščic in finega peciva
Marija Klander v Kranju.

Svoji k svojim! Cene so nizke in blago je izborno.

Na Jesenicah, dne 8. novembra 1909.

Jos. Podpao.

Zahvala.

Vestni strežkinji bolnikom Ivani Poljančevi z Naklega, ki je požrtvalno stregla pokojni naši materi, se najprisrčneje zahvalujemo.

V Kranju, 12. novembra 1909.

Ana Omersa.

Riložnostni nakup za gospodinje in neveste

**600 tucatov zarobljenih
rjuh brez šiva**

150 cm širokih. 225 cm dolgih, zajamčeno platnenih, se odda radi nadprodukcije v jako dobri kakovosti po 250 komad, v la kakovosti po K 280 komad. Najmanj se oddaja 6 komadov. Dalje ponujam 4000 metrov platnenih ostan- kov za najfinejšo telesno in posteljno perilo. Dolžina ostan- kov 10 do 12 metrov po 50 vin. Najmanj se oddaja 25 metrov. Najfinejša čisto platnena damast-brisača.

50/100 cm 55/110 cm 58/125 cm

K 6-50 10— 18— za tucat.

Čisto platnene brisače za posodo od K 4— do 6.— za tucat. Vse v solidni kakovosti razpošilja privatnikom po povzetju ter vzame neugajajoče rade volje nazaj ter povrne denar

tkalnica za platno H. WILLIG

Hronov ob Metavi, Češko.

273 2—1

All ste že naročili ravnokar izišli brošurici
Samo za odrasle!

Kaj pravi brošura škofa Antona Bonaventura?

Kritična razprava.

I. zvezek 30 vinarjev.
II. zvezek 20 vinarjev.

Spisal Anonymus.

Naroča se v tiskarni v Kranju
in po nekaterih knjigotržnicah.

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo!

Javna zahvala.

Podpisani zahvaljujem v imenu
svoje matere, sestre in v svojem imenu
najiskrenejše slavnosti odbor posojilnice
v Radovljici, sosebno nje načelnika
gospoda dr. Janka Vilfana za postavi-
tev prekrasnega nagrobnega spome-
nika našemu nepozabnemu Dragotinu
Pohlinu in gg. pevcem za preganljive
nagrobnice ob odkritju tega spomenika.

V Kamniku, dne 11. novembra 1909.

268

Janko Pohlin.

Zelo prijazno meblovana

soba

se odda 2 gospodoma z dobro hrano

Kje? pove upravništvo „Gorenjca“.

261 9—2

Ako kašljate

ali težko sopenete (astma), poskusite

slavonski želiščni sok
iz orlove lekarne v Pakracu.

Z izbornim učinkom istega boste gotovo zaželeli.
Tudi otroci ga vzamejo radi, ker ima prijeten okus.
Ako bolehte na

želodčnih boleznih

ali na boleznih na črevih, potem zahtevajte v lekarnah
znamenito znane

pakraške želodčne kapljice

in iznebili se boste kmalu bolezni.

Cena: 1 steklenica slov. želiščnega soka K 1.20,
1 tucat pakraških želodčnih kapljic „5.00

Kdor si teh ne more nabaviti v svojem stauvališču,
naj isto naroči iz centrale

Lekarna „pri zlatem orlu“ v Pakracu.

Po pošti se ne pošilja izpod 2 steklenic. 257 13—3

Od c. kr. namestništva oblastveno
dovoljevi urad za revizijo in reklama-
cijo tovarnih listin vseh vrst in pisarna
za poizvedbo tarifov

L. Jandl Trst

prevzame brezplačno revizijo vseh to-
vornih listin proti 30% deležu najdenih
diferenc.

Dopuščate nam torej takoj franko
vaše tovarne listine letošnjeg. leta in v
treh dneh dobite poročilo o rezultatu
revizije. 14 52—49

Meblirana soba za gospoda ali gospodično se odda takoj.

Kje, se izve v upravništvu „Gorenjca“. 264 3—1

Popolnoma varno in najbolje naložite svoj
denar v

Kmečki posojilnici v Ljubljani

(nasproti Figovca :: v lastni hiši :: Dunajska cesta.)
Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmeto-
valce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po 4 1/2 %.

!! V kmečki posojilnici je naloženo
:: že nad 15 milijonov kron. :: !!

Rezervni zaklad čez 300.000 kron.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.
Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je
40 vpeljal hišne nabiralnike vlog. 26—26

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice
drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Trgovski pomočnik

manufaktura se sprejme kot prva moč pod zelo
ugodnimi pogoji za večjo manufakturno trgovino.
Kje, pove iz prijaznosti upravništvo „Gorenjca“. 266

Proda se hiša

z lepim vrtom ob državni cesti blizu mesta. V
hiši je že več let

271

trgovina z mešanim blagom.

Hiša ima več sob in vodovod. Več pove lastnik

Jos. Likozar, Kranj.

Pozor!

270

Pozor!

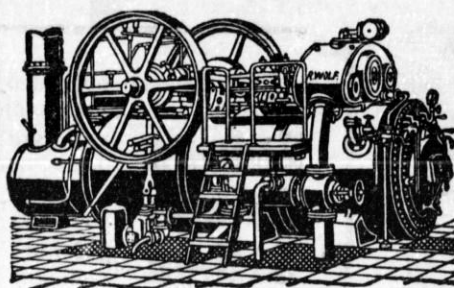
Proda se dobro ohranjena

kopalna banja

pod zelo ugodnimi pogoji.

Kje, pove upravništvo „Gorenjca“.

Line 1909: zlata kolajna najvišje priznanje

R. Wolf Magdeburg Buckau

Fillalka Dunaj, Dunaj III, Am Heumarkt 21

Vozeči in stoječi polnoprarni in patentirani

lokomobili na vroči par

z 10 do 800 konjskih sil.

Najbolj gospodarski, najtrpežnejši in najsigurnejši stroji na moč za

249 26—1

use industrijske in gospodarske obrate.

Skupna izdelava nad 650.000 PS

Priložnostni nakup.

Umetni mlin. • • Žaga. • • Kovačnica.

Mlin je sezidan po najnovejšem sistemu, jako dobro opravljen,
brez konkurence in ima dela v izobilju. Žaga je opremljena s
cirkularnimi in drugimi žagami. Kovačnica ima vse orodje in
stroje. Zraven spadajo tudi travniki, njive in vrtovi.

Prodase jako vredno radi rodbinskih razmer.

Vpraša naj se pri

251 20—4

Josipu Kremser, posestniku umetnega mlina,
Lavamünd, Lavantinska dolina,

Koroško. — Dopise se prosi v nemškem jeziku.

Domače podjetje.

Ustanovljeno 1874.

Marija Klander, Kranj

Prva gorenjska izdelovalnica
slaščic in finega peciva

Udano podpisana si dovoljujem slavno občinstvo in gg. trgovce
najljubljeneje obvestiti, da sem svojo zgorej označeno

slaščičarsko obrt

povsem preuredila in izdatno povečala.

Tekom 35 letne dobe njenega obstanka sem si pridobila toliko
izkušenj v tej stroki, da mi je danes omogočeno svojim cenjenim od-
jemalcem s tozadevnimi izdelki vsestransko ustrezati in sicer brez kon-
kurence, tako glede kakovosti kakor glede količin.

Opozarjamo posebno na to, da uporabljam pri svojih
izdelkih le pristne jajčje in sladkorne snovi brez vsakih
primesi tako, da so issi ne samo zelo okusni, temveč tudi
lahko prebavljivi.

Da imam res fino ter sveže blago v svoji
zalogi, svedočijo številna priznana pisma.

Tozadevni cenik se vpošlje na za-
htevo zastonj in poštine prosto.

Marija Klander.

248 6—5

Za gostilničarje, kmetovalce in delavce!

Gostilna z žganjetočem, ledenico, hlevom, vso gostilniško opravo, eno uro od Kranja oddaljena, na zelo prometnem kraju, 300 korakov od farne cerkve, lepo, skoraj novo poslopje **se da v najem** za več let ali na račun oženjenemu gostilničarju, ki bi prevzel obenem tudi vožnjo mleka in 2 konja v oskrbo proti mesečni plači. Naprodaj sta istotam **2 velika poda** skupaj, 22 metrov dolga, s svislimi s slamo krita, **1 šupa** 14 metrov dolga, 7 metrov široka, z opeko krita, s sušilnico (dero), **2 svinjaka** po 3 metre vejika, lesena iz platov. — Sprejmeta se takoj **2 zanesljiva hlapca** k 4 lepim konjem proti dobri mesečni plači — za poljsko delo. — Ponudbe za vse navedeno sprejema do 22. t. m. uredništvo „Gorenjca“, ki pove tudi naslov. 269

Ustreljeni divji zajci

se dobijo vsak dan pri 263 9-2

Josip Fuso
stavbeniku v Kranju.

Mastin

doktorja pl. Trnkóczyja krmilno varstveno sredstvo se dobiva pristno pri trgovcih le pod imenom **Mastin**. Previdni kmetovalec ga primeša krmi vsaki domači živali. Najvišje medalje na razstavah in tisoči zahvalnih pisem pričajo o velikih uspehih, ki se dosežejo z mastinom.

Tovarniška zaloga: 26 12-18
Lekarnar Trnkóczy, Ljubljana.

Naročajte in širite naš list!

Izpred sodišča.

— Surovi mož. Dne 22. septembra t. l. je prišel Janez Stanovnik, kamnoseški pomočnik v Škofji Loki, okoli četrta na dve zjutraj nekoliko pijan domov. Jel je po sobi razgrajati, da se je čulo na ulico, nato se je lotil svoje žene, ki je

imela otroka v rokah, in jo pahnil od sebo. V strahu je prosila žena stražnika za pomoč, ki mu je napovedal aretacijo. A ta mu je odgovoril, da ne gre nikamor in če tudi dva žandarja po njega prideta, še manj pa s policajem. Ko mu je dal stražnik zanjko okoli roke, prijel ga je Stanovnik za rokav, potem ga zgrabil za hrbtišče desne roke in ga tako opraskal, da mu je roka zatekla. S težkim naporom ga je stražnik odvedel v zapor. Obsojen je bil na tri mesece težke ječe.

Gostilna „pri panju“ na Bledu

se takoj odda. 274 3-1

Povpraša naj se pri gospej
Ani Mayrjevi v Kranju.

Modna manufakturna trgovina
Janko Češnik („pri Češniku“)
Lingarjeve ulice LJUBLJANA Stritarjeve ulice 221 8-6

Opozarja slavno občinstvo pri nakupu jesenskega in zimskega blaga na svojo veliko zalogo kakor:

Zaloga za ženske: najnovejše modno blago za obleke in bluze, modni perilni porhent za obleke in bluze.
Zaloga za moške: najnovejše modno blago za obleke, površnike, zimsko sukno črno za salonske obleke.
Zaloga garnitur: Zastorji, tekalniki, preproge, tapete, linoleum i. t. d.
Cene najnižje! **Cene najnižje!**

Priporočamo našim gospodinjam pravi :FRANCKOV: kavni pridatek iz zagrebške tovarne.

sl. Zaga II, Y 1181, 5: 8 L. V.

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po 42 26-28

Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje)
nad **212.500 kron.**

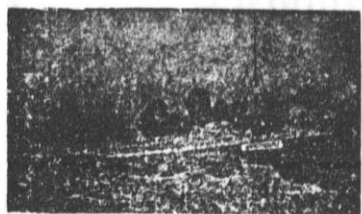
Koncem leta 1908: Stanje hranilnih viog 4.622.000 kron, posojil na zemljišča 2.890.000 kron ter posojil občinam 413.600 kron.

Ta najstarejši denarni zavod v Kranju uraduje na rotovžu vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne, ob smanjih in trčnih dneh pa tudi od 2. do 4. ure popoldne.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svoje davčno močjo. — Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dolžnik v toku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

V New York
in Canado
Juž. Ameriko

Odhod iz Ljubljane vsak torek.

Pozor!! 211 52-10

Samo 6 dni

vozijo francoski brzoparniki La Provence, La Savoie, La Lorraine in La Touraine iz Havre v New York. — Najkrajša črta.

Veljavne vozne listke in brezplačna pojasnila daje konc. potovalna pisarna

Ed. Šmarda, Ljubljana

Dunajska c. 18, nasproti znane gostilne 'pri Figovcu'.

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, laka in firneža

Brata Eberl

črkoslikarja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

Ljubljana Miklošičeve ulice 6, nasproti hot. 'Union'

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52-10

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Naboljše kosmetično
zobočistilno
sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj
O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Na debelo in drobno!

Anton Adamič

velezaloga galanterijskega,
norimberškega, modnega
blaga in igrač

KRANJ :: Glavni trg.

Važno za Miklavža in božično drevo!

Nad 5000

raznih igrač in božičnih
daril od najcenejše do naj-
finejše vrste.

Uljudno naznanjam slavnemu občinstvu, da imam letos velikansko zalogo igrač in daril za Miklavža in božič radi obilega direktnega nakupa mi je mogoče slavno občinstvo postreči po jako ugodnih cenah in brez konkurence, kakor še ni bilo dosedaj. 242 13-6

Posebni oddelek in razstava igrač v I. nadstropju je vsakemu brez obveznosti nakupa pripravljeno v prijazen pogled in prepričanje o cenah.

Velika izber daril za odrasle, božičnih razlednic, okrasov za drevo, koledarjev in pralik.

Glinaste peči 188 52-21

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Drelse

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 10 52-11

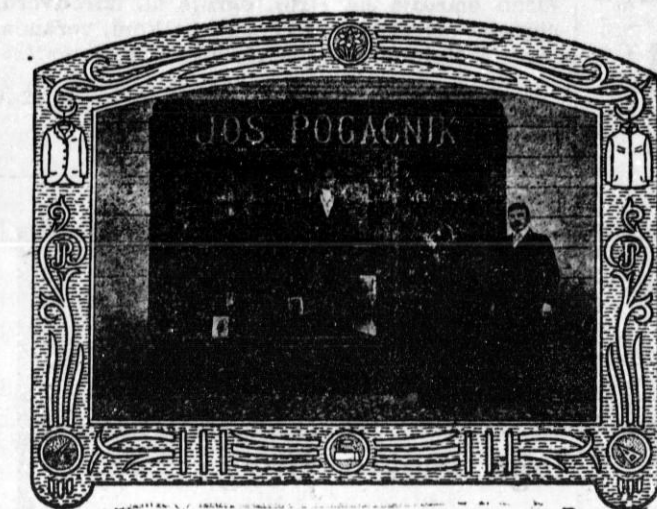
Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Josip Pogačnik

krojaški mojster v Radovljici

priporoča cenjenemu občinstvu

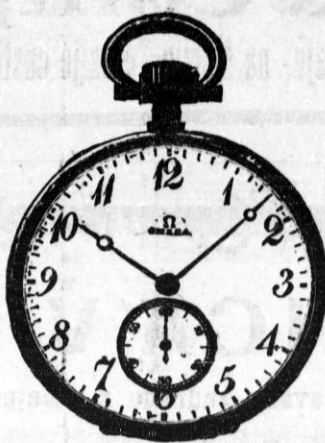
svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih, turistovskih in loyskih oblek ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoskega in brnskega sukna. — Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju točno in ceno ter se sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih sukenj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela natančno po meri in izbranem kroju ter po želji naročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine, obnem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke, naroči si jih naj pri tej tvrdki in postal bo stalen naročnik. 86 52-86

209 52-12

Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarne.

Velika zaloga vsakovrstnih ur, zlatnine in srebrnine ter optičnih predmetov. Popravila točno in ceno. Najnižje cene. Priznana dobro blago.

Ustanovljeno leta 1885.

Martinova cesta 20

Postajališče električne cestne

R. Lang

Martinova cesta 20

železnice pri šentpeterski cerkvi. 126-10

LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov.

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Specijaliteta: Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozilki po vsaki ceni.

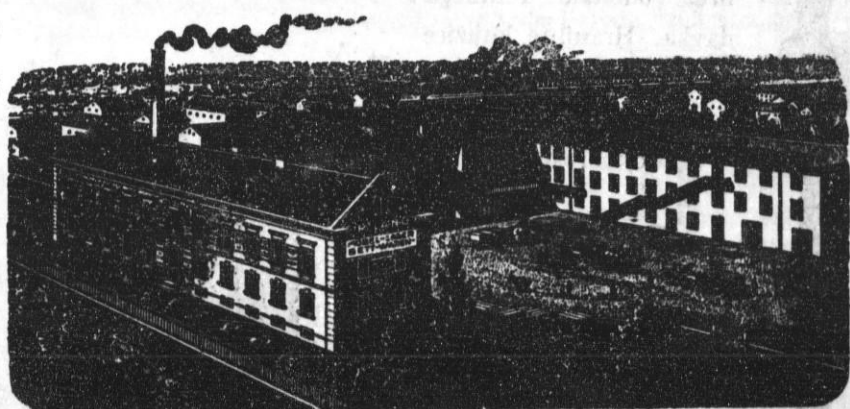
Modroci iz žilnatoga omražja, afričanske trave ali žime, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 gld. naprej. Divan z okraski.

Oprave za jedilno sobo, salone, pred-sobo, cele garniture.

Za sobo; postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, obe-žalniki, miza, sten-sko ogledalo.

Specijaliteta v no-vestnih balah. Vo-litni prostori, pe-tilijoni in v I. nad-stropju. Čudovito poceni za hotele, vile in za letovišča 52 gld.

POZOR! SLOVENSKO PODJETJE! POZOR!

Slavnemu občinstvu se uljudno priporoča
dne 11. februarja 1909 na novo otvorjena
velika manufakturna trgovina

Franc Souvaň, sin - Ljubljana
v stari Souvanovi hiši na Mesnem trgu št. 22.

80 43-87

**Zobozdravniški
zobotehniški :: atelje
dr. Edvard Globočnik**

v Kranju 220 52-10

je slavnemu občinstvu na razpolago

**vsaki dan in
tudi v nedeljo.**

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko kličavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru,
obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande,
stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Specijaliteta:

76 52-16

valjični zastori (Rollbalken).

**Steckenpferd
lilijino mlečno milo**

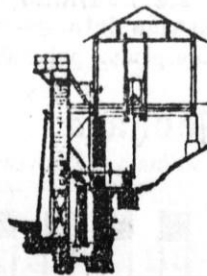
58 42-40

Najmilejše milo za kožo
:: kakor tudi za pege. ::

Dobliva se povsod.

G. Tönnies

v Ljubljani 52-28
89

kovarna za stroje, železo in
kovinolična priporoča kot
posebnost žage in vse
stroje za obdelovanje lesa.
Francis-turbine osobito za
žagine naprave zvezane ne-
posredno z vrtilom. Motorje
za bencin in surovo olje,
najcenejša gonilna sila.

**Amerikanski
zobje** se izdelujejo vsako
nedeljo

od pol 9. do 1. ure pop. v **Kranju**

v hiši trgovca R. & E. ROOSS-a

v I. nadstropju v zobotehničnem atelijsu

Oton Seydl.

Slovencl, ne zabite družbe
SV. CIRILA IN METODA

Zaloga vsakovrstnega

- **lesenega, železnega** •
- in poblazinjenega pohištva**

Puc & Comp.

v Ljubljani, v Kolizeju, na Marije Terezije cesti št. 11

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 %

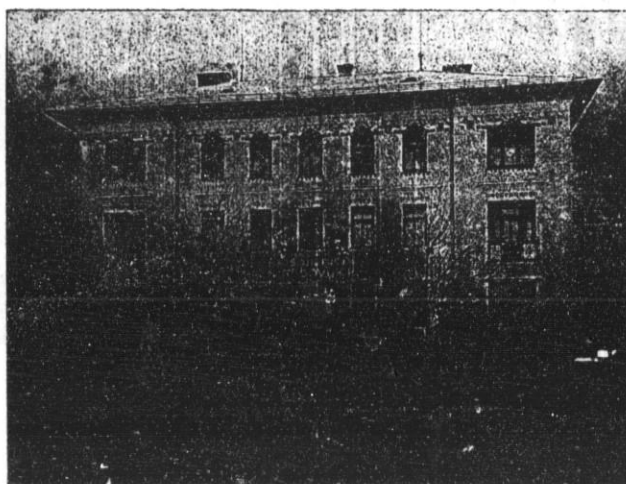
Rezervna zaklada
iznaša:

K 92.000

brez odbitka rentnega
davka. Hranilne knjižice
se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se pre-
trgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez
amortizacije po 5 1/4 % ali
z 1 % amortizacijo, na me-
nice pa po 6 % :: Eskomp-
tirajo se tudi trgovske
menice.

Denarni promet
v letu 1908:

K 5,000.000

Posojilnica sprejme tudi
vsak drug načrt amorti-
zacijskega dolga.

Urađuje se v centrali in
v podružnici

vsak dan
od 8.—12. ure dopoldne
in od

2.—6. ure pop. izvzemši
nedelje in praznike.

Poštno-branilnični račun
centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah
št. 75.299.